

①

אונקלוס

במדבר ד נשא

לה

כא וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 כב נָשָׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְשׁוֹן גַּם־הֵם
 לְבֵית אֲבוֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם: כג מִבְּן
 שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַלְיָה עַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
 שָׁנָה תִּפְקֹד אוֹתָם כָּל־הַבָּא לְצַבָּא
 צָבָא לְעֶבֶד עֲבָדָה בְּאֶהָל מוֹעֵד:
 כד זֹאת עֲבֹדַת מִשְׁפַּחַת הַגֵּרְשֵׁנִי לְעֶבֶד
 וְלַמִּשְׁאָל: כה וְנָשְׂאוּ אֶת־יְרֵיעַת הַמִּשְׁכָּן

כא ומליר יי עם משה כא למימר:
 כב קבל ית חשבון בני גרשון אף
 אגון לבית אבותיהון לזרעיהון:
 כג מבר תלתין שנין ועלמא עד
 בר חמשין שנין תמני יתהון כל
 דאתי תחילא חילא למפלח
 פולחנא במשכן זמנא: כד דין
 פולחן זרעית גרשון למפלח
 ולמזול: כה ויטלון ית יריעת
 משכנא וית משכן זמנא חופאה

רש"י

לקח בהיר

(כז) נשא את ראש בני גרשון גם הם. כמו
 שלוחיק"י על בני קהת לראות כמה יש שהגיעו לכלל
 עבודה: (כח) את יריעות המשכן. עשר

עוד קשה תיבת "הס" גם אותם מצעיל ליה, עוד קשה היל"ל נשא גם את ראש בני גרשון וגו', לזה אמר
 שפי' הכתוב שתמנה את בני גרשון וגם הם חמנה בלשון שלוחיק על בני קהת דהיינו לבית אבותם וגו' מן שלשים וגו',
 ושייך אומרם גם הם לפסוק השני המחובר לפסוק זה, ומפני שהארץ אומר תפקוד אותם עוד הפעם הגם שאמר נשא,
 ורבינו שינה ואמר שהגיעו לכלל העבודה, ולא אמר שהגיעו לשלשים, ליתן טעם למנותם פעם שני (רא"ם), והגאון מהרש"ל
 ו"ל הוסיף והקשה שגם זאת מיותר, כי אם יאמר למנותם מן ל' ראוי שגם הם כבני קהת, ומירך שבאמת ראוי היה למנות
 את בני גרשון ומררי מן כ' שמאחר שראוי לנשא בלשון ראוי גם כן לעבודה חוץ מבני קהת שעבודת הקודש עליהם וצריכים
 התבוננות וזהירות יחירה ימנו מן שלשים, אבל לא רצה הכתוב להטיל קנאה ביניהם לזה אמר שימנו את בני גרשון גם הם

אור החיים

כא. וידבר ה' וגו' נשא. הולרך לומר וידבר
 פעם ב', ולא הספיק צמה שאמר
 וידבר ה' במספר בני קהת הקודם שבפרשת
 במדבר, לזכר שצא לומר ענין אחר לזכר המספר,
 והוא שינשא וירומם בני גרשון לערך בני מררי,
 וענין זה הוא דבר צפני עלמו שאין נשיאות זה
 בגדר נשיאות בני קהת"י שהם נושאי הארון, לזה
 קבע לו דיבור צפני עלמו, ולזה כשזכר על מספר
 בני מררי ואמר בני מררי וגו' תפקוד לא קבע
 דיבור להם צפני עלמו שאין להם מעלה אלא מנין

ממה שאמר תפקוד ולא תשא"י:
 אל משה וגו'. ולהלן במספר אמר ואל אהרן, לזכר
 כי שם צא הליווי לאהרן כדי שיעשה סדר
 האמור צענין משאם של בני קהת דכתיב ושמו
 אותם וגו' ולא ימותו, לזה אמר ואל אהרן, מה
 שאין לזכר לזה במשאל בני גרשון:
 כג. תפקוד אותם. כפל לומר תפקוד, פרשתי
 צפרשת במדבר צענין בני קהת"י
 לצבא לצבא וגו'. ובצני קהת אמר לנצב לזכר, כי
 הם היו נושאים כלי הקודש הפנימיים

אור בהיר

א) נשיאות בני קהת למעלה מנשיאותם. ב) וזה חוץ ממה שלא קבע להם דיבור צפני. ג) וכמו שפירשנו שם שעל אהרן
 ככל פעם ופעם לשום אותם על מקומם. ד) ה' לגופו וה' לנשיאות ראש - ומלאתיו צפ' תפקודו אותם ה' ג'.

וחופאה דין
 מלעלא וית
 זמנא: כד וית
 פרסא דמעל
 על משכנא
 סחור וית א
 פולחנהון וית
 ויפלהון: כד על
 יהי כל פולח
 משכנהון ולן

התחונות"י:
 העשויות לא
 מאדמים"י:
 (כו) אשר
 והמסך"י של
 ועל מצבח ה
 להם. כתרנו
 גרשון: (כו) י
 ממונה עליה
 שינו נוסחאות - הסו
 והתלך אין להם
 הפתח, אבל הק
 צמיח "על" שו
 שהיה מגין עלי
 והמסך בשופו
 ממש זה הלשון
 שאין לטעות, ה
 משכן, ועליו הי
 שפירושו יחמם
 בדעת אונק' ור
 ומעשהו ככרמל
 למשכן ולמוצח
 למשכן שאינו צ
 שנעשו לזכר ה
 ואם על המשכן
 עושים שם הוא

2

הַפְּדִים לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו עַל־פִּי יְהוָה
 בְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: פ שביעי ד
 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 לֵאמֹר: ב נְשֵׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי קֹהֵת
 מִתּוֹךְ בְּנֵי לֵוִי לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית
 אֲבֹתָם: ג מִבְּנֵי שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיַעֲלֶה
 וְעַד בְּן־חַמְשִׁים שָׁנָה כָּל־בָּא לְצִבָּא
 לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד: ד וְזֹאת

קָמַף פְּרִיקָמָא קְאֹהֲרֹן וְלְבָנָיו עַל
 מִימְרָא דְרֵי קָמָא דִּי פְקִיד יִי יִת
 מֹשֶׁה: א וּמְלִיךְ יִי עִם מֹשֶׁה וְעִם
 אַהֲרֹן לְמִימְרָא: ב קִבְּלוּ יִת חֲשַׁבֵּן
 בְּנֵי קֹהֵת מִגּוּ בְּנֵי לֵוִי לְזֹרְעֵיהֶון
 לְבֵית אֲבֹתָהֶון: ג מִבְּנֵי תְּלָתִין
 שָׁנִין וְיַעֲלֶה וְעַד בְּר חַמְשִׁין שָׁנִין
 כָּל דְּאִתִּי לְחִיָּקָא לְמַעֲבַד
 עֲבָדָתָא בְּמִשְׁכַּן זְמָנָא: ד דִּין

רש"י

לקט בדיר

עליהם כי שקלים^מ כללם ונתנם בקלפיהם^מ אמר להם
 (משה) צאו ועלו פתקכם לפי הגורל (תנ"ח - במד"ר -
 סנה"ד י"ז): (ב) נשאו את ראש וגו'. מנה מהם^א את
 הראויין לעבודה משא, והם מבן שלשים ועד בן
 חמשים שנה, והפחות משלשים לא נתמלא כחו, מכאן
 עליון כי שקלים^מ כללם ונתנם בקלפיהם^מ אמר להם
 (משה) צאו ועלו פתקכם לפי הגורל (תנ"ח - במד"ר -
 סנה"ד י"ז): (ב) נשאו את ראש וגו'. מנה מהם^א את
 הראויין לעבודה משא, והם מבן שלשים ועד בן
 חמשים שנה, והפחות משלשים לא נתמלא כחו, מכאן
 הראשונים שאז מסתבר שילא לו בן לוי יש מן פתקא זו כ"צ חלף נגד רע"ג, ומתוך זאת רבינו צמח שאמר
 ועלו פתקכם "לפי הגורל" שלכאורה אינו מובן, מה זה לפי הגורל, הלא הפתקא עצמו הוא הגורל, הלא ודאי
 פירושו שגדל נעילה הפתקין היה לפי הגורל, כלומר הטילו גורל מי יהיה הראשון והשני וכו', ונכון: (א) גביע
 וקף (פי' כלי) של עץ (הערוך): (א) ולא אמר מנה אותם, ר"ל בזה, כי למה למנות, הרי כבר מנאן, הלא מנה מהם אותן
 שראויין לעבודה (ג"א):

אור החיים

ד. ב. נשאו את ראש בני קהת. לפי מה
 שהעלינו בפרשת כי תשא כי על ידי
 נתינת הכופר הוא נשיאת ראש להם ולזה אמר
 הכתוב במספרם כי תשא מה שאין כן הלויים שלא
 נחוו כופר במספרם^מ אמר פקוד את בני לוי, אם
 כן למה שינה הכתוב את לשונו בלויים עלמין וחזר
 לומר נשא ולא פקוד. ונראה כי לנד שנתן כי להם
 עבודה פנימית לשאת ארון ושלחן לזה יחס להם
 לשון נשיאות ראש בערך גרשון ומררי שיהיו הם
 מעולים מהם, והגם שגרשון הוא צכור לוי, קהת
 צחר לו יח כי ממנו יצא אור לעולם משה ואהרן,
 ושורת הדין שענף זה ישא ארון התורה אשר עם
 משה שילא מקהת, ודקדק לומר מתוך בני לוי^מ,
 מטעם שאמרנו לנד שהוא אמלעי בין גרשון ובין
 מררי ויתחם אליו תוך^מ:
 ג. לעשות מלאכה. שינה מהאמור בעבודה בני
 גרשון ובני מררי לעבוד עבודה
 ואמר לעשות מלאכה, העיר בזה שאין בכללות
 אור בדיר

ג) שהם לא מטאו בעגל ולא נכפף ראשם ולא היו צריכים לנשא - והגם שאמרנו בתחילת הפרשה בפסוק שאז את ראש שהלויים ג"כ
 נכנסו במספר ההוא שבפ' תשא וגם הם נחוו שקלים, אפשר שלא נחוו השקלים לכופר נפש אלא שצו להיות להם חלק בעבודת המשכן
 ובקרבנות ומה שאה"כ לשון כי תשא הוא בשביל ישראל, משא"כ במספר זה שהלויים נמנו לנדם אמר לשון פקוד. (ג) והוא מיותר.
 (ד) ופי' הכתוב נשא וגו' מתוך שא אומרו מהאמצע ותן אומרו לראש.

פולחן בני ק
 קודש קודש
 ובגוהי במטל
 ית פרקתא דני
 ארונא דספרו
 חופאה דמש
 קבוש גמיר ת
 אריחודי: ז
 אפיא יפרסון
 עלוהי ית מגי
 מכילתא ויר
 ויקמא תדי
 ת ויפרסון ע
 ודורי ויכסון
 דמשך ססו
 אריחודי: ט ו

אמרנו (אבות ה'
 חמשים כחו מ
 המקודש שני
 והמזבחות והכ
 ובניו וגו'. יכ
 צפרשכ זו, ול
 לשאת: בנסוע
 יודעים שוסעו:
 כצר פירשתי*
 לשון מסך, (כז
 שינוי נוסחאות * יח - י
 להאריך בהם לזה

מעשה בני נ
 אדרבה נשא
 בו אלא מלאכ

ג) פי' עבודה ה
 עבודה. סא

3

עֲבַדְתֶּם וּפְקַדְתֶּם עֲלֵהֶם בְּמִשְׁמַרְתִּי
את כָּל־מִשְׁאֵם: כח זאת עֲבַדְתִּי
מִשְׁפַּחַת בְּנֵי הַנֶּגֶד שְׁנֵי בְּאֵהָל מוֹעֵד
וּמִשְׁמַרְתֶּם בְּיַד אִיתָמָר בִּן־אֶהֱרֹן
← הַכֹּהֵן: ס אכס בְּנֵי מִרְרִי לְמִשְׁפַּחַתֶּם
לְבֵית־אֲבֹתָם תִּפְקְדוּ אֹתָם: ל מִן
שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְיַעֲלֶה וְעַד בֶּן־חֲמִשִּׁים
שָׁנָה תִּפְקְדוּם כָּל־הַבָּא לְצִבָּא לְעֵבֶד
אֶת־עֲבַדְתִּי אֶהְל מוֹעֵד: לא וְזֹאת
מִשְׁמַרְתִּי מִשְׁאֵם לְכָל־עֲבַדְתֶּם בְּאֵהָל
מוֹעֵד קִרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן וּבְרִיחָיו וְעַמּוּדָיו
וְאֲדָנָיו: לב וְעַמּוּדֵי הַחֹצֵר סָבִיב
וְאֲדָנֵיהֶם וַיִּתְּדֶתֶם וּמִיתְרֵיהֶם לְכָל־

עליהון במקרא ית כל מטוהון:
כח דין פולחן ורעית בני גרשון
במשכן ומנא משרתהון בידא
דאיתמר בר אהרן כהנא: כט בני
מררי לורעיהון לבית אבהתהון
תמני יתהון: ל מבר תלתין שנין
ולעלא ועד בר חמשין שנין
תמננו כל דאתי לחילא למפלח
ית פולחן משכן ומנא: לא ודא
משרת מטוהון לכל פולחנהון
במשכן ומנא רפי משכנא
ועברוהי ועמודוהי וסמכוהי:
לב ועמודי דדרתא סחור סחור
וסמכוהון וסביהון ואמוניהון לכל

לקט בהיר

רש"י

שנפסקו הסמוך אמר שדוקא איתמר היה עליהם ולא אהרן
ואלעזר, לזה אמר שחללת עבודתם כלומר להעמיד כל איש
מבני גרשון על עבודתו בזה היו משותפים אהרן ובניו, אבל
ומשמרתם פי' הממונה עליהם משגיח הממדי היה דוקא איתמר ביחוד (וכן הוא מפורש במדרש רבה), משא"כ בני קהת
היה אלעזר הממונה עליהם במידות, חוץ בשעת שבאו להגביה ולישא כלי הקודש באו אהרן ובניו וגו' וכדי שלא יבאו לראות
וגו': לג) הם היחידות החקועות בראש כל עמוד בגובהן ועל יחידות אלו היו הקלעים חלויים ע"י המיתרים, שהיו
קשורין ראשן אחד בשפת הקלע ובראש המיתרים השני היה קשור קונדס וכו' טבעת, וטבעת הזה נותן על הימד שבעמוד,
ונקראים יחידות ומיתרים של "עמודים" לפי שהימד היה קבוע בעמוד וניעל ונישא עמו (רא"ם): לד) הם היו קשורים

אור החיים

לזה אמר ללצב"ה, מה שאין כן מה שלפנינו הם
לוצאים לצבא הלווא קודש') שהם היריעות וגו'
והקרשים וגו' שהם לצבא הקודש לזה אמר ללצבא
לצבא, מעתה הם לוצאים הלא:
ל. לעבוד את עבודת אהל מועד. ולהלן בבני
גרשון אומר עבודה באהל מועד, ללד

אור בהיר

ה) פי' לשרת את הקודש ענמה. ו) פי' משרתים את המשרת, שהיריעות והקרשים הם משרתים את הקודש. ז) שרק משום
גגו נקרא אהל, והמחילות הם רק שימוש לאהל. ח) שנושאים על עצמם את אהל מועד.

מניהון ולכל
תמנון ית מו
לג דין פולחן
לכל פולחנו
בידא דאיתמר
לד ומנא מע
כנשתא ית כ
ולבית אבהת
שנין ולעלא ו
כל דאתי
במשכן ומנא
לורעיהון ו
מאה וחמשי

היו, ויחידות ומ
שלא חגיגהם ה
סביב לחלות
בכלום אחר ו
נמשא בני גרשון ו
מררי:

ללצבא לצב"ה, שו
בעבודת בני גו
לעבודת בני קכ
ואין היכר בצד
שינוי ללצבא לצ
ללצבא, וללד הפנ
לד. ויפקוד
הממכרים לו ד

אונקלוס

במדבר א במדבר ב

לאמר: רב שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחתם לבית אבתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם:

ב קבילו ית חשבון כל פנשתא דבני ישראל לזרעיהון לבית אבתהון במנין שמקון כל

רש"י

לקט בהיר

הוא להלכה לענין מנוחה, אם נדר הנאה מאנשי עיר אסור בכל הדך שם חדש, ומותר בפחות (ג"א): (ה) הרמב"ן ז"ל היה לו גירסא זו ברש"י, והוא מדברי רז"ל צנמד"ר, ופי' קוסטיי"ר הממונה להרוג צמלות המלך את מי שנחייב, אומרים לו הריס ראשו ממנו, כלומר מהרגהו, וכמו (ברא' מ' י"ט) ישא פרעה את ראשך מעליך, ואמר הכתוב לשון זה "שאו" דמשמעני לתרי אנפין, שאם יזכו יהיה מספר זה לנשיאת ראשם, ואם לאו יהיה מה שהיה ע"י עון המרגלים לכל מי שנמנה כאן: (ו) פי' לא רק מנינם בכלל, ויהיה פי' למשפחתם כאן לשנטיהם, והגם שבאמת נמנו לפי משפחותם דכתיב בני ראובן למשפחותם, משפחותם זה בהכרח שפירושו שבט, מאחר שראינו שכן היה, שהכתוב מודיע מספר השבט ולא המשפחה, ומצינו כן לפעמים שהשבט נקרא משפחה (רא"ם), והיה לו למשה י"ב קלפין וכדומה לכל שבט, ומי שבא בשקלו ואמר משבט פלוני אני, נתן שקלו צמקומו (רמב"ן), ויש גירסא "לידע", לפי"ו נשאר למשפחתם כפירושו הפשוט, ואמר שחמנה אותם למשפחות כדי לידע (אם חזקין מנין המשפחות) מספר כל שבט לבדו (קגידול): (ז) ראונו לומר תיבת "לבינת" ג"כ פירושו שבט, שאין נפ"מ

באחד בניסן הוקם המשכן, ובאחד באייר מנאס: (ב) (שאו את ראש כל עדת בני ישראל. כמו שאומרים לקוסטיי"ר ארים רישיה דדין"י): למשפחתם. דע* מנין כל שבט"ו ושבט: לבית אבותם. מי שאביו משבט אחד"ו ואמו משבט אחר יקום על שבט אביו (כ"ב ק"ט"ט): לגלגלתם. על ידי שינוי נוסחאות * לידע

אור החיים

בהם העגל צב' מיני מיתות, מגפה, חרב צני לוי, השקאת אפר העגל, ובמספר שלפניו שהוא אחר ו' חדשים אחרים ממספר הצ' רואני שלא הוסיפו על מספר הקודם לו אפילו אחד. והדבר כמעט זר למאוד שלא הוסיפו, שאיך יתכן שבהמשך זמן זה לא יבואו מהם לכלל עשרים"י, ומה גם שלא אירע להם חסרון ונוסף שהיו עסוקים צמלכת המשכן. ויגדל הקושיא לפי מה שאמרו צפסיקתא (זוטרתא) וזה לשונם ויהיו כל הפקודים וגו' ולהלן הוא אומר בקע וגו' לשש מאות אלף וגו' למדנו שכל זמן שהיו ישראל עסוקין צמלכת המשכן לא חסרה מהם נפש אחת ע"כ. דבריהם ז"ל לפי הנראה רחוקים, שהלא אדרבא צהשכיל על דבר אנו רואים שחסרו יותר ממה שחסרו צמעשה העגל הגם שלא היו עסוקים צמלכת המשכן. אכן לפי מה שעלה צדידנו שכל שבט לוי שוקלים שקלים (שקלים פ"א

אחר מאמר באחד לחדש, ותדע כמה הוא מופלג מקום אשר ה' שם ממה שמצינו שבצ' אמות"ו שבין צדי הארון עמדו רווחים כ' ריבוא של ישראל (צ"ר פ"ה), הרי שהגם שהוא לעין מועט, הוא מרובה ללד השוכן בו צרוך הוא: ב. שאו את ראש וגו'. לריך לדעת מספר זה למה. ורש"י ז"ל הביא דברי המדרש שאמרו כי כשבא להשרות שכינתו בחוכם חזר למנותם ע"כ, וזה לא יספיק ליישוב הפשט, כי היה לו למנותם קודם חודש ניסן לא אחר כך, גם צהפלגת זמן חודש ימים"י, ונראה לי צהקדים לחקור זאת, כי צמספר שאחר העגל שהוא מספר צצפרשת פקודי צאו לכלל חשבון ו' מאות אלף וגו' אלפים וכו' מאות וכו' שיש צמספר זה נוסף על מספר יולאוי מצרים שלשת אלפים וכו' מאות וחמישים צהמשך זמן ששה חדשים הגם שכיילה

אור בהיר

ד) לאו דוקא צ' אלא צ' וחצי. (ה) פי' אפילו אם נאמר שהמנין עד שהוקם המשכן ומאמר "כשנא" לאו דוקא אלא כשהשרה שכינתו, עכ"פ למה המנין חדש מא' בניסן עד א' באייר. (ו) הנה לשיטת רש"י"ם (כ"ב קכ"א: ד"ה צפחות) לא קשה קושיא זו,

מסורת המדרש

יקרה היא מפנינים מכה"ג שנכנס לפני ולפנים סוטה ד: הוריות יג. ירושלמי שבת שם, תנחומא בראשית א, יל"ש משלי תקלה, תחלט. הארון ששם התורה ואה לעיל ד, כ. ה. וכו"ש. קהת טוען הארון הקדימו הכתוב להלן סוס"ב. ריש סימן ד. יקרה היא מפנינים מבכור עיין ב"ר מה, א. תחלה כמ"ד וזאת לפנים עין נרה מה:

'יקרה היא מפנינים' אפילו מזה שהוא נכנס לפני ולפנים.

7 ← דבר אחר 'יקרה היא מפנינים' מדבר בקהת וגרשון אף על פי שגרשון בכור ומצינו שבכל מקום חלק הפתוב בכור לבכור לפי שהיה קהת טוען הארון ששם התורה הקדימו הפתוב לגרשון שבתחלה אמר (במדבר ד, ב) 'נשא את ראש בני קהת' ואחר כך אמר 'נשא את ראש בני גרשון וגו'' הוי 'יקרה היא מפנינים' מבכור שיצא ראשון ואין פנינים אלא תחלה כמה דתימא (רות ד, ז) 'וזאת לפנים בישראל'.

ב. 'נשא את ראש וגו'' הדא הוא דכתיב (איוב לו, ז) 'לא יגרע מצדיק עיניו וגו'' אין הקדוש ברוך הוא מונע

מהיכן למדים אנו זאת מן הכתוב, ממה שנאמר בשבחה של תורה: "יקרה היא מפנינים", ולא "מפנינים" כפשוטו, כאמור למעלה (בתחילת הדרשה), אלא: "מפנינים" — אפילו מזה שהוא נכנס — במקדש, ביום הכפורים — "לפני ולפנים", לקודש הקדשים, זה הכהן הגדול, חכם התורה יקר ונכבד ממנו.

דבר אחר — ידרש הכתוב בשבחה של תורה: "יקרה היא מפנינים" — לענין פרשתנו, לומר שהוא — מדבר בקהת וגרשון, אשר — אף על פי שגרשון — הוא — בכור — שבבני לוי, וקהת הוא השני, ומצינו שבכל מקום חלק הכתוב בכור לבכור — להזכירו תחילה, כאן שינה הכתוב, כי — לפי שהיה קהת טוען — את — הארון, ששם התורה — מונחת, לכן — הקדימו הכתוב לגרשון, שבתחילה אמר: "נשא את ראש בני קהת", ואחר כך — הוא — אמר — כאן: "נשא את ראש בני גרשון גם הם", הוי — אומר, זהו: "יקרה היא מפנינים" — נכבדה היא התורה להקדים את העוסקים בה — מבכור שיצא ראשון, שהרי אין "מפנינים" כפשוטו, כאמור, ודרוש: ואין "פנינים" — האמור כאן — אלא — לשון — "תחילה", כמה דתימא — כמאמר הכתוב: "וזאת לפנים בישראל", שמשמעות "לפנים" — "בתחילה", והרי כאן: "יקרה מפנינים" — גדול כבודה של תורה מכבוד בכור שנולד בתחילה, מלפני אחריו.

ב. "נשא את ראש בני גרשון גם הם", וכדרך שנדרש למעלה (בסימן הקודם, עיי"ש), שהגם שגרשון הוא הבכור איחרו כאן הכתוב והקדים את בני קהת לפני בני גרשון, ואמר כאן בבני גרשון "גם הם", דרוש עתה, הדא הוא דכתיב — בשבחה של הקב"ה באהבתו ובמתן שכרו לצדיקיו: "לא יגרע מצדיק עיניו, ואת מלכים לכסא, ויושיבם לנצח, ויגבהו", שפשוטו: "אין הקב"ה מונע את עיני השגחתו לטובה מן הצדיק מלשלם לו כגמולו הטוב, עד אשר יושיבו עם מלכים על כסא לנצח ומגביה מכבודו (עי' מפרשים שם), ומדרשו (כב"ר עא, ה. עיי"ש), שאין תיבת "עיניו" מוסבת על הקב"ה אלא

דוגמא דידהו לפי שמים פדי שיוכל הקדוש ברוך הוא ונתן גדלה לבכוריו עיניו ואין עיניו ויהנה הנגע עמד דתימא (תהלים מה, שם) ואת מלכים לבכורים ולהם רי:

(כדלהלן כב, ה. עיי"ש), על אלא "עיניו" — מראהו בלשון חכמים במשמעות מונע — מלהוציא מזו כדוגמתם שלהם, שיעשו ה הוא, וזהו שכרו הטוב של — חמד את הבכור להקריב — קרבנות לה נפשו על הבכורה" (ב"ר סג, יקיים הבכורה ליעקב" ש לבכורים — שבישראל הקמת המשכן, כדלהלן, ו כנדרש למעלה מכן כי "ע" "עיניו" אלא "תחתיו" על דבר שהוא בקיומו שו עמד בעיניו, לא פשה ה מקומו, והרי משמעות "ב שם, כג, כח.): "ואם תחתי (רד"ל), והרי "לא יגרע כ "תחתיו" — במדובר בעולם כאשר הם קיימי לצדיק: "תחת אבותיך דוגמתו, יהיו מבניו, שלו "ואת מלכים לככ לאביו, שהוא נוטל פי ש

טומאה המושכת לפירוד והעדר החיבור, וע"כ מושך להפריד את החומר מהפנימיות שלו: **איש** איש כי תשמה אשתו. ברש"י מה כתיב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו ויהיה אם אתה מעכב מתנות כהן חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה. ויש להבין איך מקביל זה לעומת זה, ואם מחמת דבעי כהונה, הלא מראות נגיעים נמי צריכים כהונה, ולא אמר שתצטרך לו להראות לו את נגעך:

ונראה דהנה בזה"ק (קכ"ד) הקשה הא כתיב ושחט את בן הבקר ושחט אחרא ולא כהנא דכהנא אסיר לי בדינא בגין דלא יפגים ההוא אתר דאחיך ב"י ואת אמרת והביא האיש את אשתו אל הכהן למידן דינהא. ותירץ לאסגאה שלמא בעלמא קא אשתדל בהאי ולאסגאה חסד דאי הויה אתתא אשתכחא ונכא כהנא אסגי שלמא ב"י וכו' ואי לא אשתכחא ונכא איהו לא עביד דינא אלא ההוא שמא קדישא דאיהי קא משקרא ב"י הוא עביד דינא והוא בדיק לה, ת"י כהנא לא עייל גרמי' להאי אלא כד היא יתבת גרמיה קמי' לחפאה (ס"א לזכאה) וכו', ועדיין אינו מובן דסוף סוף אם נטמאה עביד דינא בה והמנחה היא מזכרת עון. אך בירורם של דברים עפ"י מה שהגיד כ"ק אבי אדומ"ר וצ"ל לה"ה שהכהן מעלה אותה למדרגה גבוהה ומשקה אותה מים שנמחק בהם השם הקדוש ונותן בהם עפר מקרקע המשכן, וע"כ אם טמאה היא אינה יכולה לסבול את הקדושה ומתמססת כהמס דונג מפני האש. ועפ"י יובן כוונת הוזה"ק דהא דכהנא אסיר לי בדינא משום דכהן הוא ימין מקרבת ולא שמאל דוחה, והכא נמי הוא ימין מקרבת לבד, אלא שכאשר נטמאה אינה יכולה לסבול, ולפי דברי' שנתרצית ויהבת גרמיה להאי לא עשה הכהן אלא קירנב לבד שהעליה אותה למדרגה גבוהה כמדת הכהן:

והנה מתנות כהונה הוא הענין שלעולם המאכל הוא לפי מהות האדם, ובאשר כתיב (דהי"א כ"ג י"ג) ויבדל אהרן להקדישו קודש קדשים, צריך שיהי' מאכלו נמי מאכל קדוש, והוא ענין מתנות כהונה, שכל חלקי

קדושה שהיו מעורבין בתוך החולין נתקבצו בתוך התרומה שהוא מרים ומעלה לכהן, והנה היא עלי' לחלקי קדושה שהיו מובלעים תוך החולין, וע"כ זה שמעכב מתנות כהונה, הרי הוא מעכב להעלות מה שראוי להעלות, העונש הוא שיביא לו את הסוטה להעלות אותה כנ"ל:

בטעם איסור יין לנוזר כתבו המפרשים מפני שהיין משחית הדעת, ויש להבין למה נאסרו הענבים שהרי אינם משחיתים את הדעת, ויש לומר עפ"י דברי הקדוש ר"ש מאוסטראפאלי ז"ל בפסוק והימים ימי בכורי ענבים, היינו שאו היתה שליטת אותיות שקודם אותיות ענבים, קודם הע' הוא ס', וקודם ה"י הוא מ', וקודם ה"ב הוא א', וקודם ה"ו הוא ל', כי אז הוא ירחיק דעשו, והוא עולם התורה קודם עולם התיקון, וזוהי פתיחת האזרא בזה"ק (קכ"ח) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל, וע"כ נזיר שנזר אלקיו על ראשו וידועין דברי הא"ע שכל העולם הם עבדי התאוות, וע"כ הנזיר שפירש מהתאוות הוא שיש עליו כתר מלכות באמת, ע"כ אסור בענבים שהם לפני מלך מלך לבני ישראל, והבן:

שנת תרע"ו

במד"ר (פ' ו') בבני קהת ובבני גרשון נאמרה בהם נשיאת ראש שחלק להם הקדוש ב"ה כבוד לקהת בעבור כבוד הארון ולגרשון על שהי' בכור, אבל בבני מררי שלא היו אלא בני פשוט ועבודת משאם לא היתה אלא קרשים בריחים ועמודים ואדנים לא נאמר בהם נשא את ראש: **ויש** להבין הרי בישראל נמי נאמר שאו את ראש בני ישראל, אף שאין בהם לא זה ולא זה, ולמה יגרעו בני מררי מפשוטי ישראל, וכבר דברנו בזה, ומ"מ אין ביהמ"ד בלי חידוש, ונראה עפ"י מה שהגדנו כבר בענין ההבדלה שהבדיל את ישראל מהאומות ואת שבט הלוי מישראל, ואת הכהנים משבט הלוי, שכל המובדל מחברו צריך להגביה את דבר המובדל ממנו, כמו שבת שמובדל מששת ימי המעשה והוא אמצעי בין עוה"ז לעוה"ב, כי

שבת הוא מעין עוה"ב, ובאשר הוא עוה"ז ויש בו שתי הבחינות של עוה"ז עוה"ב, ע"כ באמצעותו יש שייכות זו עוה"ז לעוה"ב, והיינו שבעוה"ז יש ז מעוה"ב, וזה שמיני' שיתא יומין מתב כי באמצעות ישראל יש גם לאומות, בצד מה בקדושה ולעתיד יתעלו גם הא באמצעותם, וכמ"ש (ישעי' ס"א) ואתם ה' תקראו, וכן הבדלת הלויים מישראל, ו הטא העגל צריכין ישראל לאמצעות ה' הן בבחי' סוה מרע שיהי' בכח כל מישראל להרחות את הרע ממנו שכמעט זה בטבע האנושי וכאמרם ז"ל (סוכה אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו בבחי' הביקות ברשפי אש שלהבת' ישראל לאמצעות הלויים ועבודתם בשיר דביקות הנפש כידוע, וכן כהנים הם אמ בין הלויים לאביהן שבשמים, וכמ"ש (ב י"ח) וילוו עליך וישרתוך, היינו שד מתחברים בכהנים, וכל דבר שהוא יותר הוא מגביה ומעלה את הנמוך ממנו והנה הלויים שהם אמצעים בבחי' סוה שיהי' בכח ישראל להרחות מה הרע יש נמי שתי בחינות, יש ע"י נ ראש, כענין שכתוב (דהי"ב י"ז ו') ויגב בדרכי ה', ולהיות כל איש בכחו להבין שהמעשים הבטלי ראויים הם לפני ישראל כדבר הנמאס בתכלית ונפש תקוץ בהם וכמו מאכל מושחת שמביא האדם לידי הקאה, ויש סוד מרע ע"י שרעה ומרה תהי' באחרונה כמ"ש (ירמ כי רע ומר עוזבך את ה' אלקיך, וידע שמתיקות היצה"ר תתהפך אח"כ למ פתנים, ובכן יתמרמר על העבר ויקבל לעתיד:

ולפי האמור יש לפרש ענין משפחות גרשון קהת ומררי, שכולם משמרתם להכניס בלבב ישראל כל מהמשפחות במדה פרטית, אף שכולם נ המה, וכ"א מהמשפחות היתה בה מעלה וכולם משתמשים ברוה"ק שזה הי' ענין מ"מ כ"א מהמשפחות היתה משמרתה ות להכניס בלבב ישראל מדה פרטית, כ

לין נתקבצו לכהן וקהה בלעים תוך כהונה הרי לות העונש אותה כנ"ל:

רשים מפני להבין למה נחיתים את קדוש ה"ש ימי בכורי ית שיקודם וקודם ה' ה' המ' הוא פולם התווה ה' האדרא אשר מלכו בני ישראל. דועין דברי באות וע"כ עליו כתר שהם לפני בן:

בני גרשון שחלק להם כבוד הארון מררי שלא ה' לא היתה האדנים לא

בני גרשון שחלק להם כבוד הארון מררי שלא ה' לא היתה האדנים לא ה' שאו את בהם לא זה דוני ישראל, יהמ"ד בלי כבר בענין אומות ואת אשבת הלוי. יה את דבר מששת ימי לעוה"ב, כי

שבת הוא מעין עוה"ב, ובאשר הוא מכלל עוה"ז ויש בו שתי הבחינות של עוה"ז ושל עוה"ב, ע"כ באמצעותו יש שייכות וצירוף עוה"ז לעוה"ב, והיינו שבעוה"ז יש הארה מעוה"ב, וזה שמיני שיאת ימין מתברכין. כי באמצעות ישראל יש גם לאומות אחיה בצד מה בקדושה ולעתיד יתעלו גם האומות באמצעותם, וכמ"ש (ישעי' ס"א) ואתם כהני ה' תקראו, וכן הבדלת הלויים מישראל, שאחר חטא העגל צריכין ישראל לאמצעות הלויים הן בבחי' סור מרע שיהי' בכח כל אחד מישראל להרחות את הרע ממנו שכמעט אין זה בטבע האנושי וכאמרם ז"ל (סוכה נ"ב):

אלמלא הקב"ה שעוזר לו אינו יכול לו, וכן בבחי' הרביקות ברשפי אש שלהבת צריכין ישראל לאמצעות הלויים ועבודתם בשיר שהוא דביקות הנפש כידוע, וכן כהנים הם אמצעים בין הלויים לאביהן שבשמים, וכמ"ש (במדבר י"ח) וילוו עליך וישרתוך, היינו שהלויים מתחברים בכהנים, וכל דבר שהוא יותר פנימי הוא מגביה ומעלה את הנמוך ממנו:

והנה הלויים שהם אמצעים בבחי' סור מרע שיהי' בכח ישראל להרחות מהם את הרע יש נמי שתי בחינות, יש ע"י נשיאות ראש, כענין שכתוב (דהי"ב י"ז ו') ויגבה לבו בדרכי ה', ולהיות כל איש בכחו להבין היטב שהמעשים הבלתי ראויים הם לפני איש ישראל כדבר הנמאס בתכלית ונפש היפה תקוץ בהם וכמו מאכל מושחת שמביא את האדם לידי הקאה, ויש סור מרע ע"י שמבין שרעה ומרה תהי' באחרונה כמ"ש (ירמי' ב') כי רע ומר עזבך את ה' אלקיך, וידע היטב שמתיקות היצה"ר תתהפך את"כ למרורות פתנים, ובכן יתמרמר על העבר ויקבל עליו לעתיד:

ולפי האמור יש לפרש ענין משפחות הלויים גרשון קהת ומררי, שכולם היתה משמרתם להכניס בלבב ישראל כל אחת מהמשפחות במדה פרטית, אף שכולם כלולים המה, וכ"א מהמשפחות היתה בה מעלת כולם וכולם משתמשים ברוה"ק שזה הי' ענין השיר, מ"מ כ"א מהמשפחות היתה משמרתה ותעודתה להכניס בלב ישראל מדה פרטית, כי ענין

גרשון וקהת הוא להכניס מדת הגבהת הלב בדרכי ה' כנ"ל, קהת בכח התורה להכניס עוז בלב האדם וגרשון בכח הבכורה להכניס בלב האדם שיראה בעיניו מעלת ישראל, שנאמר עליהם (שמות ד') בני בכורי ישראל וידע את מי הוא מחליף במי, וכמו שאמר המליץ בספרו בחינת עולם הימתק נזיר עדשים בו תמכר בכורה, וע"כ בבני קהת ובבני גרשון כתיב נשיאת ראש ששניהם מכניסין בחי' נשיאת ראש בישראל, אבל בני מררי שמדתם התמרמרות כנ"ל אין במדה זו ענין נשיאת ראש, אדרבה לזו נדרשת שפלות הנפש, כמובן:

והנה בספר הכוזרי (מאמר ג') כמדרגות החסיד שצריך ליתן חלק לכל חוש וחוש, וישתמש בכל חוש וחוש לעבודת ה' ובכל מדה ומדה ובכל כח מכחות נפשו, ולא יהי' בהם דבר אחד לבטלה, עיי"ש דבריו כי נעמו, ומובן שה"ה גם בבחי' הגבהת הלב בדרכי ה' והתמרמרות הנפש נמי כולן צריכות ואין להניח יאת האחת בשביל מעלת זולתה, כי לכל זמן ועת לכל חפץ, וע"כ היו שלש מחנות לויים אלו להכניס בישראל את כל הבחינות האלה, ומעתה מובן מה שלא נכתבה במררי נשיאת ראש, שבאותה מדה שמשמרתם ותעודתם להכניס בלב ישראל אין שייכות לנשיאת ראש וע"כ אף שהם לעצמם היתה להם מדת נשיאת ראש, מ"מ הכתוב שמדבר ממשמרתם ותעודתם שבוה לא שייכת נשיאת ראש ע"כ לא נאמרה בהם נשיאת ראש, ואינם דומים לישראל שהכתוב מדבר ממעלת עצמם, ובתוך מעלת עצמם הי' נמי בחי' נשיאת ראש:

וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לגפש, וברש"י שלש מחנות היו שם בשעת חנייתן, תוך הקלעים זה מחנה שכינה, חניית הלויים סביב היא מחנה לוי, ומשם עד סוף הדגלים היא מחנה ישראל, הצרוע נשתלח חוץ לכולם, הזב [וכל שטומאה יוצאה עליו מגופן] מותר במחנה ישראל ומשולח מן השטים, וטמא לנפש מותר אף בשל לוי ואינו משתלח אלא משל שכינה, עכ"ל, וכבר הגדנו בשם כ"ק אבי אדומ"ר זצלה"ה שכנגדן

→

→

→

באדם מוח לב וכבד, הכבד מאסף לתוכו כל הדם שיוצא מהמאכל ומשגר את הצלול שבו ללב, והלב משגר את הצלול שבצלול למוח, ובאשר הכבד בולע גם פסולת הדם ע"כ אין מוזיקה לו פסולת, ומשום הכי אין משתלח מדוגמתו שהיא מחנה ישראל שום טמא אלא מצורע, וטעמא אזורינא משום כשם שהוא הבדיל כך הוא יבדל, והלב אין בו פסולת מעצמו שהרי הוא שואב את הצלול שבדם, אלא ש"מ הוא מקבל פסולת מהטחול והמרה כבתקה"ז זכאה ליבא דלא קריב לגבי עציבא דטחול וכעס דמרה, מכלל שעלול לקרב לגבי ע"כ מחנה לוי' שדוגמתה אין משתלח ממנו אלא טומאה שיוצאה עליו מגופו, והמוח שאין בו שום פסולת לא מעצמו ולא מזולתו ע"כ משתלחים ממנו כל מיני טומאה, עכת"ד: ונראה להוסיף בזה דברים, דהנה מוח ולב וכבד שבהם משכן גוף ונפש ושכל ומהם תוצאות מחשבה דיבור ומעשה, מחשבה מהשכל שבמוח, דיבור מהנפש שבלב, שמהות ושורש הדיבור הוא הבל הלב, ובפסוק ויהי האדם לגפש חי מתרגם לרוח ממללא מעשה הוא בפעולת הגוף, וכבר דברנו בו למדי באריכות:

ויש לומר שכנגדן שלש המחנות. מחנה שכינה שם עבודת הכהנים והם פנימיים ועבודתם בחשאי שהיא לעומת כח המחשבה, וע"כ בעבודת כהנים איתא פסול מחשבה פיגול ושלא לשמה, מה שלא מצינו בעבודת הלויים שתפסול מחשבה:

מחנה לוי' היא לעומת כח הדיבור, שעיקר עבודת הלויים הוא השיר כמ"ש הרמב"ן (ח' כ"ה), ועיקר שירה הוא בפה וכן בתיב (שמות י"ט) והאלקים יענגו בקול ובש"ס ערכין (י"א): שהוא שירה וברש"י שם שהי' מצוהו לשורר לפי שמשח לוי. הי' ובלשון המשנה (בכורים פ"ג מ"ד) ודברו הלויים בשיר, הרי שמחנה לוי' לעומת כח הדיבור: **מחנה ישראל** היא בעשי, והיינו דהנה בש"ס יומא (י"ט), ונדרים (ל"ה): הני כהני שלוחי דידן נינהו או שלוחי דרחמנא. ויש לפרש שכל דברי חכמים קיימים, והיינו דהנה עבודת כהנים אמרנו לעיל שהיא לעומת כח

המחשבה, ומ"מ הרי היא מעשה בפועל ממש. אך יש לומר שחלק המחשבה הוא מחמת שליחות ישראל ושלוחו של אדם כמותו ע"כ גוף העשי' איננה מתיחסת לכהנים אלא לישראל, וע"כ כל דברי חכמים קיימים שבחלק המחשבה הם שלוחי דרחמנא ובחלק המעשה הם שלוחי דידן, וכן עבודת הלויים שהיא לעומת כח הדיבור, ומי לית בהו חלק המעשה לעבוד ולמשא ושמירת המקדש דמשמר כעושה מעשה. אך בזה יש לומר דהלויים נבחרו תחת כל בכור שבני ישראל, והם בחלק העשי' שלוחי ישראל ולוקחין המעשרות בשכרן, אבל חלק הדיבור הוא מעצם מעלת הלויים ולא בשליחות ישראל, ובחלקי הדיבור הם שלוחי דרחמנא ולא שלוחי דידן:

ובזה יונח לנו דקדוק עצום בהא דש"ס ערכין הנ"ל משה ידבר והאלקים יענגו בקול הפירוש הוא שירה ופירש"י שהי' מצוהו לשורר לפי שמשח לוי הי' הלוא או עדיין לא נבחרו הלויים והיו כל העבודות בבכורים, ומה זה שאמר רש"י כי לוי הי' ועוד שמרע"ה לא הי' בכור כלל, אבל לפי דברינו הנ"ל ניחא שחלק הדיבור המתיחס ללויים מעולם לא הי' שייך לבכורים, וע"כ לא מצינו קודם בחירת הלויים ענין שירה על הקרבן כלל, אך מרע"ה שנבחר מעולם והי' כולל כל המעלות והמדרגות שהי' מלך וכהן ולוי, מצד ענין הלוי שבו הי' שייך אליו השיר, ואולי גם שירת הים דכתיב אז ישיר משה ובני ישראל, כל השירה היתה מתיחסת למשה, ובלעדו לא הי' אפשר להם לפתוח פה בשירה [ובזה יתישב מה שהקודמים לא אמרו שירה כבמדרש (שמו"ר פ' כ"ג) פי' פתחה בחכמה והרבה תירוצים נאמרו בזה שהקודמים לא אמרו שירה, ולפי דרכנו יש לומר כנ"ל, ומה שלא תירצו המפרשים ז"ל כן, אפשר דקשה להם לומר על האבות שלא הי' להם כח זה שהי' בלויים אח"כ], ומה דכתיב בשירת הבאר (במדבר כ"א) אז ישיר ישראל, יש לומר נמי שהי' באמצעות משה, אלא שלא נזכר שמו מטעם הנאמר במדרש (במדבר פ' י"ט) עיי"ש: ולפי האמור ששלש מחנות הן לעומת כח המחשבה הדיבור והמעשה, יש לפרש

נמי חילוקי שילוח הטמאים, שהוא לעומת הגוף והמעשה, הוא כלול מכל הבריאה, ויש רע וד' מרות שבאדם הן ד' כו לעומת ד' גוליידין בישינ עו חימה, ובוזה"ק שמרה היא גיהנ צורת האדם היא שיהיו חל נכניעים ומתאחדין בחלקי הטוב מתגברים חלקי הרע היינו הולך לאיבוד חייו, אבל כ ומתאחדין בחלקי הטוב הם וניקבה וניטלה המרה ולרוב חסרה המרה טרפה, וע"כ אי שהיא הפסולת משתלחת ממחנה לעומת הגוף אלא מצורע משוב כך יבדל, והיינו שטומאת נ פירוד בין הדברים היפוך מה חלקיו ואפי' חלקי הפסולת ובאשר על בעלי לה"ר נאמר ו שפתינו אתנו מי אדון לב מצורע גורמת פירוק עול והעדו הרע לחלקי הטוב, וזהו השחר שבהתגברות המרה האדם הולך ממחנה ישראל אינו משתלח ש מצורע:

אך ממחנה לוי' שהוא לעומת שהוא הבל היוצא מהל טומאה היוצאה עליו מגופו, אב שאינה מתוכיותו אינה פוגמת שהוא מתוכיותו:

מחנה שכינה שהוא לעומת כח מוזיקים כל מיני טומא מחוץ לגופו, שכן יש הרבה נ שאינן באות מכח טבעו אלא חיצוניים הרודפינן אחר האדם לו בו מחשבות רעות ר"ל על כרחו הוא דוגמת טומאה במקדש, להזהר בהן שלא יהרהר בהן: דעתו לד"ת ויסיר ממנו את המו ואם האדם עושה כן או אין צו המחשבות שעברו עליו, הא לנטמא בעזרה ולא שהה שיע שפטור, אך אם ח"ו מכניס עצמ

נעשה בפועל ממש. השבה הוא מחמת ל אדם כמותו ע"כ סת לכהנים אלא זים קיימים שבחלק נא ובחלק המעשה ודת הלויים שהיא כהו חלק המעשה המקדש דמשמר יש לומר דהלויים ישראל והם בחלק לוקחין המעשרות הוא מעצם מעלת ול ובחלקי הדיבור ו שלוחי דידן :

בהא דש"ס ערכין אלקים יענגו בקול ש"י שהי מצוהו ה הוא אז עדיין העבודות בבכורים, ה"י ועוד שמרע"ה דבריגו הנ"ל נחא יים מעולם לא ה"י צנינו קודם בחירת הן כלל, אך מרע"ה לל כל המעלות ולוי מצד ענין השיר, ואולי גם משה ובני ישראל, למשה, ובלעדו פה בשירה [ובזה ירו שירה כבמדרש ה בחכמה והרבה יודמים לא אמרו "כנ"ל, ומה שלא אפשר דקשה להם להם כח זה שה"י ב בשירת הבאר יאל, יש לומר נמי צ שלא נזכר שמו ב"ר פ' י"ט) עיי"ש: הן הן לעומת כח המעשה, יש לפרש

נמי חילוקי שילוח הטמאים, דמתנה ישראל שהוא לעומת הגוף והמעשה, וידוע שהאדם הוא כלול מכל הבריאה, ויש בו נמי חלקי רע וד' מרות שבאדם הן ד' כחות רעים והם לעומת ד' גוליריין בשיין עזן משחית אף חימה, ובזוה"ק שמרה היא גיהנם שבאדם, אך צורת האדם היא שיהיו חלקי הרע שבו נכנעים ומתאחדין בחלקי הטוב שבאדם, ואם מתגברים חלקי הרע היינו המרות האדם הולך לאיבוד ח"ו, אבל כשהם נכנעים ומתאחדין בחלקי הטוב הם צורך להאדם וניקבה וניטלה המרה ולרוב הפוסקים אפי' חסרה המרה טרפה, וע"כ אין שום טומאה שהיא הפסולת משתלחת ממחנה ישראל שהיא לעומת הגוף אלא מצורע משום שהוא הבדיל כך יבדל, והיינו שטומאת מצורע גורמת פירוד בין הדבקים היפוך מהות הגוף שכל חלקיו ואפי' חלקי הפסולת מתאחדין בו, ובאשר על בעלי לה"ר נאמר שאמרו (תהלים י"ב) שפתינו אתנו מי אדון לנו, ע"כ טומאת מצורע גורמת פירוק עול והעדר הכנעת חלקי הרע לחלקי הטוב, וזהו השחתת הגוף כנ"ל שבהתגברות המרה האדם הולך לאיבוד, ע"כ ממחנה ישראל אינו משתלח שום טמא אלא מצורע :

← אך ממחנה לוי שהוא לעומת כח הדיבור שהוא הבל היוצא מהלב מוזיקה נמי טומאה היוצאה עליו מגופו, אבל טומאת מגע שאינה מתוכיותו אינה פוגמת את הבל הלב שהוא מתוכיותו :

מחנה שכינה שהוא לעומת כח המחשבה שם מוזיקים כל מיני טומאה אפי' הכאה מחוץ לגופו, שכן יש הרבה מחשבות רעות שאינן באות מכח טבעו אלא מחמת כחות חיצוניים הרודפין אחר האדם לבלבלו ולהכניס בו מחשבות רעות ר"ל על כרחו שלא בטובתו, והוא דוגמת טומאה במקדש, והאדם צריך להזהר בהן שלא יתרה בהן כלל אלא יפנה דעתו לד"ת ויסיר ממנו את המחשבות הרעות, ואם האדם עושה כן אז אין צריך לדאוג על המחשבות שעברו עליו, הא למה זה דומה לנטמא בעזרה ולא שהה שיעור השתחואה שפטור, אך אם ח"ו מכניס עצמו לרצונו לידי

הרהור או דומה למכניס טומאה לדעת דלא גמירי בה שיעור שה"י כבש"ס פ"ב דשבועות : ולפי האמור יובן מה שמדך ענין לו פרשת התשובה, כי אפי' מי שפגם במחשבה דיבור ומעשה, דבגול הגר ונשבע על שקר שהוא בדיבור פיו, הנה פגם במחשבה דיבור ומעשה, נמי עדיין יש לו תקנה בתשובה, כי בתשובה נכללו שלשתן חרטה במחשבה, וידוי פה בדיבור, השבת הגזילה ובכלל זה בכל החטאים נמי שינוי מעשה, וכבר הגדנו הא דכתיב ואשמה הנפש היא פירושו חרטה שיחזיק עצמו לאשם כמו שפירש"י (הושע ה') בפסוק עד אשר יאשמו ובקשו פני, יחזיקו עצמם כאשמים להודות על אשמתם :

ויש לומר נמי שזהו הענין בסוטה שפגמה בשלשה אלה מחשבה דיבור ומעשה, מחשבה שענין נתנה באחר, דיבור כמו שאמרו ז"ל (רש"י ויקרא כ"ד י"א) על שלומית בת דברי שלומית מפטפטת בדברים שואלת בשלום הכל, בת דברי דברנית היתה מדברת עם כל אדם לפיכך קלקלה, ובלשון המשנה (כתובות י"ג) ראוה מדברת וכו', מעשה הוא הסתירה, ולעומת הקלקול בשלשה אלו התיקון נמי בשלשה אלו, מנחת זכרון היא לעומת כח המחשבה, וע"כ פוסלת בה מחשבה, השבועה שהכהן משיביעה ואמרה אמן אמן היא כח הדיבור, ושתיית מים המאריים היא במעשה, ואם טהורה היא ולא נשתאבה הטומאה בתוך תוכה מועילים שלשה אלה לתיקון ולהפריח מעלי' את כחות הטומאה שהיו מרחפים עלי' על ידי קלקול ג' אלה, אך אם נטמאה ונשתאבה הטומאה אל תוך תוכה ונעשית היא והם דבר אחד תצעד למלך בלהות עם הטומאה יחד, וכבר אמרנו ליישב בזה קושיית הוזה"ק למה כל ענין השקאת הסוטה שהוא דין נעשה ע"י כהן איש חסד, כי עיקר ג' אלה הם לתיקון ולהפריח מעלי' את כחות הרע המרחפין עלי' כנ"ל :

→ וכך נמי יש לומר בנייר שיש בו שלש מצוות אזהרת היין ותגלחת וטומאת המת, יין הוא לעומת כח הדיבור כאמרם ז"ל (עירובין ס"ה) משנכנס יין יצא סוד וכתיב (זכרי' ט') ותירוש ינובב בתולות, והעדר היין הוא

שמירת כח הדיבור שיהי במדה ובמשקל ולא שיתפרץ הדיבור מאליו בלי גדר וגבול שנה מפעולות הין שמוציא סוד. תגלחת שערות הראש היא לעומת כח המחשבה שהשערות הן מותרין לחות המוח ובאשר מקדש את המחשבה שבמוח ע"כ אף השערות שיונקות משם הן קודש כאמרם ז"ל קדוש יהי גדל פרע שער ראש גזירו קודש. טומאת המת היא טומאה שמשכנה בגוף ריק היא לעומת כח המעשה המתחוס לגוף ולמען ישאר בקדושת מחשבה דיבור ומעשה אף אחר כלות ימי נזירותו הצריכו הכתוב שלשה קרבנות וכמו שהגיד כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה בפסוק ואחר ישתה הנזיר יין היינו שאף כשישתה אח"כ יין ישאר שם נזיר עליו ולפי דרכנו הוא שישאר מקודש במחשבה דיבור ומעשה ולזה באו שלשת הקרבנות חטאת ועולה ושלמים, חטאת מכפרת על שוגגין שהוא מעשה לבד מביאה על הנזיר קדושת המעשה ועולה שמכפרת על הרהור הלב מביאה עליו קדושת המחשבה ושלמים הם קרבן שיש בו שלום למזבח ולכהנים ולבעלים הוא המשלים את הכל הוא לעומת כח הדיבור שהוא תרכבת גוף ונפש והשלמת וחותם האדם כמ"ש מהר"ל וכבר דברנו בזה: **ויש לומר** שזה נמי ענין שלש הברכות שבכרכת כהנים יברכך הוא במעשה האדם כאמרם ז"ל יברכך בממוך יאר ה' פניו אליך וגו' הוא במחשבה שהארה אלקית שייכת למחשבה ישא ה' וגו' וישם לך שלום הוא בכח הדיבור כבמדרש (פ' תצא) שאמר משה על אהרן גם איש שלומי זה אהרן שמשים שלום עלי שנאמר וישם לך שלום וכח הדיבור הוא השלמה וחותם האדם כנ"ל:

איש איש כי תשטה אשתו ברש"י מה כתיב למעלה מן הענין ואיש את קדשיו לו יהיו אם אתה מעכב מתנות הכהן חייך שתצטרך לבוא אצלו להביא לו את הסוטה וכבר דקדנו מה ענין זה לזה ואם בפשיטות סופו שיצטרך לכהן ה' לו לומר להראות לו את הנגע שטומאה וטהרה של נגעים הן רק עפ"י כהן וכבר אמרנו ישוב לזה:

ונראה עוד לומר עפ"י מה שהגיד כ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה שענין מתנות כהונה איננו כמו צדקה שהנותן יש לו מעלה על המקבל ממנו אלא אדרבה באמצעות מתנות כהונה הוא מתחבר אל הכהן ושואב ממנו מעלה עכ"ד:

ביאור הדבר שבכל דבה יש חומר וצורה. שענין הצורה הוא שמשלמת את החומר, וכן מקבל ומשפיע המקבל הוא כמו חומר והמשפיע הוא כמו צורה המשלימה ומתנות כהונה הן להיפוך הישראל הוא כמו חומר והכהן הוא כמו צורה המשלימה ובאמצעות מתנות הכהונה הוא נעשה מחובר לכהן וכל המחובר לו הרי הוא כמוהו ומשלימו והנה זה שמעכב מתנותיו של כהן הוא נעשה נפרד מהכהן ואינו מהדר אחר השלמת הכהן ונשאף חומר בלתי נגרר אחר הצורה:

והנה איש ואשה הם חומר וצורה האשה חומר והאיש הוא צורה המשלימה, יזו שנתנה עיני' באחר איננה מהדקת אחר צורת הבעל להשלימה ונשאת חומר בלתי נגרר אחר הצורה להשלימה, וזה מקביל לחטא עיכוב מתנות כהן כנ"ל וע"כ אינו אומר להראות לו את הנגע שזה איננו מקביל לזה ואיננו מדה במדה:

שנת תרע"ז
ויש לחון מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש ואמרנו ז"ל שלשה מחנות הם מחנה ישראל, מחנה לוי, מחנה שכינה ירושלים היא מחנה ישראל כל הר הבית עד העזרה מחנה לוי ומשערי העזרה ולפנים מחנה שכינה המצורע משתלח מכולם, זב וכל שהטומאה יוצאה עליו מגופו מותר במחנה ישראל ואינו משתלח אלא ממחנה לוי, טמא מת ואפ"י מת עצמו וכל טמאי מגע מותרין במחנה לוי ואינן משתלחין אלא ממחנה שכינה וכ"ק אבי אדומ"ר וצללה"ה הגיד דכמו שיש ג' מחנות בכלל ישראל כן יש בכל אדם פרטי והם מוח לב כבד, מוח משכן הנשמה לעומת מחנה שכינה, לב משכן הרוח לעומת מחנה לוי, כבד משכן

הנפש החיונית היא לעומת מחנה ישראל עכ"ד:

ונראה דכמו שלשת סוגי הטמאים שמשתל משלשה מחנות שבכלל ישראל, יש שלשה סוגים המקלקלין את שלשה ח האדם. דהנה מבואר בספרים הקדוים שהנשמה איננה מוטבעת בגוף האדם, ז משכנה בעליונים והיא משלחת זהרורין ל הגוף ועבודת האדם כפי הטבע וההרגל אי נוגעת להנשמה אלא כשהאדם עושה יו מכפי הטבע וההרגל מעורר את כח הנע למעלה וזהו שבוה"ק (ח"א קצ"ו:) בפ כל אשר תמצא ירך לעשות בכחך עשה י בכחך דא נשמת' דבר נש דאיהו חילא ז נש למזכי בה לעלמא הדין ולעלמא דא ובוה יובן מה שאמרו ז"ל (חגיגה ט' :) דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פ מאה ואחד, כי זה שעושה יותר מכפי הר מעורר כח הנשמה אבל זה ששונה מאה פעו שכך ה' ההרגל או הוא כשונה בלי כח הנש ובוה י"ל דכשהאדם עושה רק כפי הטבע ו מאיר בו כח הנשמה נדבק בו כח ז לעומתו, וכטעם הוזה"ק בטומאת מת ו שנקרא טמא מת שאין טומאה יוצאה נ מגופו רק כעין טומאת מגע שנדבקה טומאה מבחוץ שנשתלח ממחנה שכ למעלה ומ"מ עדיין הוא במחנה לוי, וז מת עצמו מותר להכניס במחנה לוי מן שטומאת מת עצמה היא שנדבקו בו כ: הטומאה מבחוץ לעומת סילוק כח הנשמה נקרא אין טומאה יוצאה עליו מגופו אך שתשוקת הלב נמשכת לדברים חומריים נקרא טומאה יוצאה עליו מגופו, שלב הז בלתי אפשר בלי תשוקה או תשוקת קדו או ח"ו תשוקה אחרת [וכבר אמרנו ע שרמזו ז"ל (מגילה ו') קטרי ירושלים ו קטרי היא תשוקה חיצונית ירושלים תשוקה של קדושה ישבו שתיחה היינו נ בו שתי התשוקות יהדיו או חרבו שו שנתרוקן מכל תשוקה אל תאמין ישבו וחרבה זו או להיפוך תאמין, ובאשר התש נצמחת מעצם הלב נקראת טומאה שיו: עליו מגופו ונשתלח גם ממחנה לוי, כי

זכן ציוה ירד ה' דוד עליו השלום לבנו בצוואתו ואתה בני שלמה (ה) דע את אלהי אביך ועבדתו. הנה עשה מהיריעה הכנה ומהעבודה התכלית זכן הדין למאמיני החרוש כי כל הנבראים בראם לכבודו ולעבודתו. ולהם שתי בחינות בחינת מעלה מצד עצמם ובחינת מעלה מצד עבודה יוצרם. וראוי שהגדל והתעצם הבחינה השנית מן הראשונה כמו שאבאר ב"ה. אבל אלה האנשים לא חרשו בעגלות אמונת החרוש. כי הם למרו יסודות חכמה מהכופר בחדוש בהשגחה. וכאשר נכנסו בחדרי התורה לפי דעתם והגליהם משונפים מדעות הפלוסופים לא יכלו ליטור לגמרי וטנפו היכל המלך ה' צבאות. ועליהם נאמר דוד שהור בעיניו ומצואתו לא רוחין. אמנם מדברי רבותינו ז"ל ע"ה אמרו תכלי חכמה תשובה ומעשים טובים ודנו את עמי הארץ שוננים בודנותיהם. ואת ת"ח מוידים בשגנותיהם. אמרו והגר לעמי פשעם אלו ה"ח ששגנות שלהם בודנות. בטעם אמרו ששגנת תלמוד עולה ודון. ולבית יעקב חטאתם אלו עמי הארץ שודנות שלהם בשגנות. ואנו מדמה אלה האנשים לעבדים שצוה להם המלך ללכת מהרה אל מקום פלוני אלמוני. וקצתם מצאו חן בעיניו ונתן להם סוסים טובים עד מאד. וקצתם אין להם בלתי אם גויה הלכו לאמם עד שהגיעו למחוז חפץ המלך. ובעלי סוסים נתגאו בסוסים וכלי זינם בטיול וכשמחה וביפוי הסוסים ולא עלו ולא באו להשתחו' אל המלך ולעבודתו כאשר צוה עליהם.

74

בועין גנים

(ה) דע את חלקי אביך ועבדתו ויש לנו בזה בכמוצים ת"י צוואת דוד. ואתה שלמה בני דע את חלקי אביך ועבדתו בלב שלם וגוי. כי כבר אמרנו שאנו אומרים חלקינו וחלקי אבותינו פירוש הש"י שהוכחנו חלקותו עפ"י החכמה והשכל ולחלקי אבותינו היינו בחי' חלקותו שיש לנו בקבלה מאבותינו מכלי התבוננות השכל. וג"כ זכור תזכור שהתבוננות החקירה בחלקות נקרא עין הדעת טוב ורע כי עכ"פ לריך להטות הדעת לטוב ולהפכו להתבונן בכל חלקי הסודות חן לפי שעה לבו ודעתו נוטה לטוב ולהפכו משא"כ האמונה שהיא מולד הקבלה הוא בלב שלם מכלי נטיית הדעת וז"ש דוד ואתה שלמה בני הגם שאתה שלמה בני המשורסם בכל מיני חכמה ויש לאל ירך לחקור האמונה במופיהם עכ"ז דע את חלקי אביך הידוע לך בקבלה מאביך ולא חקור בחקירה במופה ועבדתו בלב שלם

ית' ויתעלה. לכן לק"מ חיד יקנה האדם כחש"ל. וכן המזנה שלא ידע טעם בחי' לד הס הללחה נפשו כבר אמרנו שכל המזנות הם שכלי' חלקים כך יסודם הקב"ה לפי הראוי אל האדם לא מה שמחוייב שכל אדם רק לסדר הש"י בחכמתו. לכן הדבוק במזנה דבוק בשכל החלקי הטליון ועי"ז יש לו דבוקות בו ית"ש ומוטיא נפשו מהטעם וזוה נפשו לרופה וזו דבוק בו ית"ש וראויים מעש' המזנה להוטיא מהחומריו. עכ"ל הרב הגדול הנ"ל. התבונן נא בדברינו הנ"ל בהגה' ותבין דברי הרב שיעקר הלחה אחרונה והמציא את הגפס לשורשה ולמקורה ולמחלבה הוא דוקא ע"י המנו' גשמיות כי הגם שהם גשמיות חיות הנה צריון הבורא ועל ידם דיבוק הנפש צריון ומן ההכרח הוא לאדם שמתדבק נפשו צריון מקור אשר מומנה חונכה להסתלק לפני אלהי' באור החיים:

על ידה הוא זוכה כי דברים ההם הש"י במה שהם ה חסד ומשפט זה הוא הדבוק יסו'. אחרי כ' להדבק בשכינה ירי כי החרו' יא הליכה אחריו י כליו החרמות יר כאשר תמלא גם חיבור יחד יד וזה אין לריך בה וניאוף ורליח' יתני מלד זה כי בעיני הש"י מן ל אלו שהם גול יול' אש צעירי ה אלו מציאים חל הטעה באלו יתה למפלת'. יס הראוי יוכי חושב מחשבות אכל כוונתו יל שונש שאינו יני כי הוא שונש יכ"ה) והעריות וואין לו גדר י"י. אשר הוא לכן ע"י אלו . והנה מזנה ימיים אין הפק י אחרונה מלד יף הנפש כאשר י. ומחטא בהם יוד ממנו ית'. י מייחדים נפש י תכרך להוטיאה יס ב"ח כאשר אלו דבוקות בו יס'

ב ספר י' פ' י' ק"ק
 הרב החסיד כמאיר
 י' פ' י' ק"ק בצונת צ"ה
 מאורע' ספר

עול תורה ועול מצות מהנכרים לאביהם שבשמים מלעיגים (ו) ומשחקים במקיימיו התורה והמצות בלבנותם. עליהם נאמר דור אביו יקלל ואת אמו לא יברך נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי כי אם א' למאה כהם עוסק בתורה ובמצו'. ואף היחיד פוסח על שתי הסעיפים פעם יאחו בספרי החכמה ויאמר בלבו זהו ההכללי העליון אשר בעבורו נברא האדם. אעלה על במתי עב ארמה למלאכים אשר הם מכירים את רבונם ואין להם לא ציצית ולא תפילין לא סוכה (ז) ולא לולב. פעם זוכר את דברי שלמה סוף דבר הכל נשמע וכו' כי זה כל האדם. כי ההשכלי בזה נתנה למלאכים אבל בני אדם יתחייבו בתורה ובמצו'. אליכם אישים אקרא מגלות ספרד אני אשר גורשנו בעונותינו הרבים והעצומים ורוב המתפארים בהכמה ובמ"ט כלם המירו את כבודם ביום מר. והאנשים ועמי הארץ (ח) מהרו גופם וממונם על קרושת בוראם ולטוש אתה המעיין את עין שכלך במשנה כל שמעשיו מרובים מחכמתו למה הוא דומה וכו'. הנך רואה בעיניך מה שכתבתי למעלה

מעין גנים

כח"ר למעלה מחקירת החכמה כמו כן עמך ישראל אין מן הנורך להם לחקירה כי נטוע בלבם אמונת אומן בעצב מאבותינו הקדושים נהיה למורסה וכבר ידעת כי חכמה הוא בחי' יו"ד ואמונה בחי' כה"ר הוא קולו של יו"ד ומה שתבונן והשכיל ותדע מה שלפה בלעם וירא משם קה"ה העם הוא בחי' הקולו היינו אמונה שלהם ואז לא יכול להם הבן הדברים: (ח) מהרו גופם וממונם. אני הקטן בדעת אמרתי טעם לדבר. דהנה אחד הי' הצרחה ראש ייחוסינו נולד בין דור הפלגה עובדי ע"ז ולהי' לו אז אז ולא רב ללמדו מליאת הצורה יתעלה וגדולתו. והנה הי' בהכרח שיעמוד על מליאת הצורה בחקירה והבין וחקר עו שאמר שח"א שחיה' הצורה בלי מנהיג עד שהי' עליו בעל הצורה והאמר אני הוא בעל הצורה. והנה מגודל השוקתו לעבודה אמר הש"י כי ידעתיו למען אשר יתוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ד' וגו'. הנה יש להתבונן דלפי משפט הלשון הי' מהראוי לביאור יתוה את בניו ואת ביתו אחריו שיסמרו דרך ד' ומדקאמר ושמו משמע דבר נוסף צפ"ע על האומר

אך

כי החקירה במופת לא נקרא עבודה בלב שלם כי הטוה הדעת כרגע לטוב ולהפכו. הבן העיין מאד: (ו) ומשחקים במקיימיו. ר"ל הגם אהם שהיו משחקים בצרהסי' אבל בלבנותם משחקים טוה שטות מהם כי אין זה הכלית: (ז) ולא לולב. מה שאומרים שידמו בזה למלאכים הכוונה שסוברי' שמעשה הנולות הגשמי' לא יועילו להכלית רק להשיג המושכלות על ידם ומי שמתבונן המושכל ושכל אין מן הנורך לו לפשו' כמו המלאכים שאינם עושים כום עשי' בגשם ועיקר הכלית ההשגה במושכל ואני אומר הלואי ילמדו דעת מהמלאכים ואז לא יערכו לחקירה האנושיות לחקור באם יש אלקי נמלא מעולם לא במענו שיחקור מלאך על זה רק מאמין אמונת אומן בלא ספק מה גם ששום מלאך אינו רואה כבודו ושואלי' זה לזה הי' מקום כבודו עכ"ז אין להם שום ספק וכבר ידעת הדבר המושג מגד השכל נקרא חכמה ולא אמונה והאמונה היא למעלה מן השכל והחכמה היא בחי' כח"ר שהוא למעלה מן החכמה ו"ש כח"ר יתנו לך ד' אלקינו מלאכים המוני מעלה עם עמך ישראל וכו' כמו שהמלאכים טובדים להצורח ית"ש בבחי' ב

ב

למעלה כי ראוי שתגדל הבהונה השני' הראשונה שהיא מעלתנו. וכאשר יהי' בן א שקול הוא כנגד עשרה אלפים מישראל. ולפייהם עבד את בוראו נשתמש מן הסוג להלחם מלחמת אדונוי מלך מלכי המלכים ודוטהו לעין שתול על מים וגו' ואם ח"ו היה לו כי חכמתו מרובה ממעשיו חכמתו ההפך חוק היוצרים אשר נבראו לכבודו ית'. הל' ושרשיו מועטין אשר סבת מפלתו רבוי ו והי' קיים. כן עמי הארץ המכירים את מעשיהם הטובים נהקיימו לפני השי"ת וע חבמהם המעוטה כי נהעצמה בחינת בוראנ בעיניהם אשר רבו ענפי חכמתו ולהם ש רוח הגלו' והגורוש הפך אותם על פניהם ופנו למעלה ואמרו מה שדי כי נעבדנו. רבים כי רבו מאד שרשיה וענפיה במשיג בזה החיבור. אמנם מדברי תורה הוא מב משער לשער בכל כתבי הקודש והמצאו' אם על עשוהם רצון יוצרם ביושר לבורם של מרע"ה במי מריבה אשר לדקותו וקטנו הם מבחוי' ולא מצאוהו כעבות העגלה פקפקו בכל הנסים ואמרו (י) נהנה ראש ו חכמתו בעבודת בוראו כי התקרב אליו יו יותר מכלם. ומי הכה את אבינו לך שלמד שלמה בעבור שלא מיחה בנשותיו הבונו עד שהיה זה קצה הישחתה מלכותו וכב התלפיות. הלא ענפי חכמתו אשר רבו לפניו. ולא עמדו שרש מעשיו הטובים ו ספריו משלי קהלת ושיר השירים כנגד

מעין ג

אך הוא שהש"י הצטיחו אשר הוא ית"ה (ר"ל יחצר) את בניו אחריו ושמו בודאי דרך ד' שכל נוי שהוא מיוחס לזרעו של הצרחה הדבר הזה כבר ירוס' לו בעצב מאצרכה חצינו אמונת אומן להאמין אמונה שלימה מצלי הקירה ומופת ח"כ העבודה שהוא לנו מלד האמונה ירוסה מאבותינו עד הצרחה חצינו שהי' עליו בעל הצורה הוא מלד

ב

כא ואמר יי למשה חות אסקיד בועמא די קמא יפרוין קדם יי רד העד בעם פנייהרסו אליהוה ויעל משה; כא ויאמר יהוה אל משה →

רש"י

לקט בדור

מלמד שהרכין^י שמים העליונים ותחתונים והלוען על גבי ההר כמעט על המטה וירד כסא הכבוד עליוס (סס:) (כח) העד בעם. התרה זהס^י שלא לעלות זהר: פן יהרסו וגו'. שלא יהרסו את מלכס^י על ידי שתחתס אל ה' לראות ויקרבו* ללד שיני טטחאות . יתקרט. השמיענו כאן, אמר "שלא" כי תיבת פן לא תעשה היא, ואמר "את מלכס" כי בלא זה משמע שיהרסו את ה' וזה לא יעלה

אור החיים

הוא עשרה מההר פשיעא שאפילו לראשו לא הגיע^ס. ואולי כי זה לשלול שלא ירדה שכינה ללדדי ההר ואפילו למעלה מעשרה, הגס שמיניו לו שאפילו במקומות הנמוכים ירדה שכינה כל שיש ממנה לארץ י טפחיס^ס, ולא ולמד מהמשכן בכל מקום אשר יחנו בני ישראל ישכון שס כבוד ה', כאן זהר לא ירד אלא על ראש ההר, ולזה מלא משה עלות אל ראש ההר^ס, וכאומרם בסמוך ויקרא ה' למשה אל ראש ההר. ונריך לישב עדיין למה לא אמר הכחוב וירד ה' על ראש הר סיני. ואולי שחש לטעות בכונת דבריו, כי לעולם ירד על כללות הר סיני ראשו ולדדיו ואומרם על ראש ללד שלא השרה שכינה ממש על ההר בצחינת כל חלק וחלק מההר יקרא מקום שכינה ה' שמה ראש להיותו עליון ממנו^ס והבן, לזה אמר בסדר זה וירד ה' על הר סיני למעלה מעשרה ואחר כך חזר להודיע מקום

אור בדור

עמו, להשמיע לישראל חורה ומלות, מה שאין כן כשיענה לדיבור, זה סימן מובהק שמחשיב אותו בעלמו. קסח) פירוש בשלמא אם נגע כבודו גם זהר, נריך הכחוב להודיענו שלא נגע אלא בראשו. קסב) פירוש הגס שזה כלל גדול שמעולם לא ירדה שכינה למטה מי טפחיס, אף על פי כן מנינו שירד פעמים לעמק ומישור, הרי שהקפדה דוקא שיהיה ממנו לארץ י טפחיס, הגס שלגבי ההר שגדדיו הוא למטה מי, אין קפידא, וכפי זה נוכל לומר גם כן כאן שירד ללדדי ההר באופן שכל מקום שירד הימה ממנו ולמטה י, וכיסא את כל ההר כעין קערה הפוכה, על כן שלל זאת באומרם אל ראש ההר. קע) שאם לא כן האריך היה יכול משה לילך בלדדי ההר, הלא גבהו של משה יותר מעשרה טפחיס. קעא) פירוש חילוק יש בין משמעות חיצת על וחיבת אל, שפירוש חיבת על, עליו ולמעלה ממנו, לכן אינו יכול לומר חיבת על במקום שהזכיר חיבת ראש, שאז יהיו ב' חיבות פירושם אחת, שהיה עליו בראש, כלומר, למעלה מההר, ואינו מציין מקומו שהיה למעלה מראשו דוקא, מה שאין כן אל ראש ההר, פירושו אליו, כלומר, אללו. ובהכרח אם כן לומר מציין המקום ואפילו שס היה למעלה. קעב) שלכאורה גם כאן נראה כסמירה, שקודם אמר על הר סיני, שפירושו למעלה ממנו ולא נגע בו, ואחר כך אמר אל ראש ההר, שפירושו אליו ממש שנגע בו, ועל פי דבריהם ז"ל נתישב הסמירה, שהקב"ה כבודו היה על, והשמים היו אל. קעג) ופירוש חיבת על כאילו נקוד העיין בקמ"ץ. קעד) וכי היה שס גדר גשמי, שלדק

ים יי
על
יא יי
אשה:
מוט,
מי
גוחו
הילך
זריך
אולך
גמא
אשה
מעו
דוך
מע
מיח
דו:
ימש
סס,
שכו
זמו,
עס
דד:
יתר
הכו
על
ולו
זרו
יין
זה
גע
ליס
דד:

לראות ונפל ממנו רב: כב וגם הבהנים
הננשים אליהוה יתקדשו פניפרץ

קמחוי ויפל מנהון פני: כב ואף
כהניא דקריבין קשמשא קדם יי
יתקדשון דיקמא יקמול בהון יי:

לקט בדיר

רשי

על הדעת, ואמר "שחאותם" כי בלא זה משמע שההריסה היא הראיה, ואין זה אמנם שהראיה לא נאסרה להם, גם השמיענו בזה שלא נחשדו לעשות איסור נשאל נפש, אלא מחמת גדול המאור והתשוקה ילאו מגדר אנושי ולא ידעו ולא יבינו מה שיעשו, ואמר ויקרבו לנד ההר, לומר שההריסה לא יהיה לאחור או לנדדקין, שאין זה עוולה שלא נטעו לעמוד בשורה שיה, אלא ההריסה תהיה לנד ההר, ולקמן מפרש פי' תיבת ירוסו: (ג) קשה וכי יפול ממנו יותר ממה שיחטאו, ואם יחטאו רבים פשוט הוא שיפלו כל החוטאים, ועוד היל"ל ונפלו (נח"י): (ג) ב"ח פ"י לא רק הפורץ גדר הקבוע בחוק נקרא הריסה, אלא כל דבר הנאסף ונקבץ ביחד ונחפור וניתל אפילו רק אחד מהם ממקום אסיפתו וחיבורו הרי הרס את הקיבוץ, כי גם ענין הריסת הבנין הוא שנטל אבן ממקום קיבולו: (ג) כי עדיין לא היו הכהנים בני אהרן עד הקמת המשכן, ותיבת כהן אינו שם לרע אהרן, אלא פירושו אדם המיוחד לשרת ולעבוד עבודת הקודש: (ס) פי' לא כאן הם נגשים שהלא אמר יתקדשו ולא יגשו, אלא רגילים הם ליגש אל ה' במקום אחר ויסלק אדעתם שגם כאן ילאו מן הכלל: (סא) תיבת קודש ככל מקום פירושו מיוחד מוכן ומזומן, ומן הסתם הוא קודש לה' על ידי טהרתו ופרישותו, אבל כאן פירושו שיהיו מוכנים ומזומנים לשמירת הגבול, שאין לפותרו כמו בשאר מקומות, כלומר יקדשו ויזמינו עצמם ליגש ולעלות, שהלא הכתוב דימה אותם להעם בזאמרו "וגם"

הכר: ונפל ממנו רב. (י) כל מה שיפול מהם ואפילו הוא יחידי חשוב לפני רב (שם): פן יהרסו. כל הריסה מפרדת אסיפת הבנין, אף הנפרדים ממלכ אנשים (י"ח) הורסים את המלכ: (כב) וגם הבהנים. אף הבכורות (י"ח) שהעבודה צבם (פס"ר ה' - זכחים קט"ו): הנגשים אל ה'. להקריב קרבנות (י) אף הם לא יסמכו על חשיבותם לעלות: יתקדשו. יהיו מזומנים (ס"א) להתייצב* על עמקן: פן יפרץ. לשון שינוי נוסחאות - לעמוד.

החוטאים, ועוד היל"ל ונפלו (נח"י): (ג) ב"ח פ"י לא רק הפורץ גדר הקבוע בחוק נקרא הריסה, אלא כל דבר הנאסף ונקבץ ביחד ונחפור וניתל אפילו רק אחד מהם ממקום אסיפתו וחיבורו הרי הרס את הקיבוץ, כי גם ענין הריסת הבנין הוא שנטל אבן ממקום קיבולו: (ג) כי עדיין לא היו הכהנים בני אהרן עד הקמת המשכן, ותיבת כהן אינו שם לרע אהרן, אלא פירושו אדם המיוחד לשרת ולעבוד עבודת הקודש: (ס) פי' לא כאן הם נגשים שהלא אמר יתקדשו ולא יגשו, אלא רגילים הם ליגש אל ה' במקום אחר ויסלק אדעתם שגם כאן ילאו מן הכלל: (סא) תיבת קודש ככל מקום פירושו מיוחד מוכן ומזומן, ומן הסתם הוא קודש לה' על ידי טהרתו ופרישותו, אבל כאן פירושו שיהיו מוכנים ומזומנים לשמירת הגבול, שאין לפותרו כמו בשאר מקומות, כלומר יקדשו ויזמינו עצמם ליגש ולעלות, שהלא הכתוב דימה אותם להעם בזאמרו "וגם"

אור החיים

זדעתם כי יראו צרוך הוא הגם שימותו על דרך אומרו (תהלים ס"ג) עוב חסדך מחיים ומיתתם זו היא חיותם, והוא אומרו פן יכרסו פירוש יסכימו על הריסתם אל ה' לראות פירוש כאילו אמר לראות אל ה', ואומרו ונפל ממנו רב (י"ח) פירוש תהיה נפילתם נפילה רבה מלבד שימותו תהיה להם נפילה אחר נפילה (י"ח). או ירצה כי לנד שאורו יתברך ממלא המקום כשיצואו לראות ילטרך ה' לסלק האור ההוא לכל יציעו בו, וזה הוא אומרו פן יכרסו אל ה' (י"ח) פירוש לאורו לסיבת ראותם (י"ח), והרי זה מגיד כי לא ישיגו לראות אם יצואו לראות, ולזה לא אמר הכתוב פן יראו כי לא ישיגוהו כזכר

אלא הם יחשבו זדעתם לראות, ושמה תאמר אין כאן לא הקרבת התועלת ולא נזק לזה אמר ונפל וגו' (י"ח) פי' מלבד שלא יראו עוד להם הקרבת הנזק, ודקדק לומר רב (י"ח) פירוש אפילו יהיה הרב שבהם לא יאמר שלא תקפיד אלא על המון העם אבל גדולי ישראל הראויים להשראת שכניה לא תקפיד תלמוד לומר ונפל ממנו רב: **כב. וגם** הכהנים (י"ח) פי' הגם שיש להם מעלת קריבה אל מקום המקודש לעבוד צבית ה' כאשר היה מקובל צידם או הבכורות (י"ח) או מזרע אהרן, יתקדשו פי' לא תהיה קדושתם מגעת עד גדר זה ולריכין הם לחשוב עצמם בערך מקום

אור בדיר

לומר יכרסו אל ה', ולפי פירוש רש"י ז"ל חסר תיבת שחאותם. קע"ד) מה זה רב, וכי יפול יותר מהחוטאים. קע"ו) צנוף ונפש. קע"ז) וכאילו אמר את ה'. קע"ח) זה פירוש הלמ"ד של לראות. קע"ט) צנוף' וא"ו בתחילת הגזירה. והגם שצריך כאן הוא"ו להפוך התיבה מעבר לעתיד, עכ"ל מאחר ששינה ולא אמר "יפול" ניתן לדרוש. קפ) ולא אמר ונפלו רבים, או ונפל נפילה גדולה. קפ"א) פשט הכתוב נראה, שהכהנים המותרים להתקרב לריכיים להתקדש ולהטהר, א"כ מה זה וגם. קפ"ב) גם להם יקרא הכהנים, כל שמתרחים לפני ה', הגם שקודם קבלת החורה לא הייתה עבודה, אבל ידעו בקבלה.

כג ואמר מש
עמא קמסק
את אסתהדת

פרצה (ס), יחר
יובל העם.
מותרים ועומי
שינוי נוסחאות - לחוה
שממאן חו"ש לל
לא יוכל העם וכו
דעת בוראו, אלא

זה כאילו אין
יתקדשו כשישי
או ירצה על
ההר עד כאן
הכהנים, כפי
שגבולם צהר
פי' יעמדו בו

כג. ויאמר

משח וצין ה'
הספיק מה
כי אינו לריך
ונראה כי מתו
יגעו צהר צ
שיתקדשו הכו
לעמוד בו וכ
יתקדשו חש
בכלל וינא מן
והעם ואהרן
וכשילאו כהני

קפ"ג) פי' כמו
זה. קפ"ד) ו
וכל החילוק רק צ
"צבית ה'".

ממקומו
ההר שי
בהבטה
והשיב
והכהניג
כיון. שז
עמך, י
כן

ואם תכפול רמ"ג ג' פעמים, בסיני ואהל
מועד וערבות מואב, ג' פעמים רמ"ג
עולה תשכ"ט, גימטריא קר"ע שט"ן,
צרף עמהם (י"ה) [מ"ה] הנ"ל, עולה
עד"ן, כשתחשוב נו"ן פשוטה ל"י מאות
במספר מנצפ"ך, כי היו מתעדנים מזיו
ערן העליון.

תליתאי ג' פעמים ג' ט', על ידי תליתאי
ג' פעמים ט' ז"ך, ביום תליתאי ג' פעמים
ז"ך פ"א, בירח תליתאי ג' פעמים פ"א
עולה רמ"ג, עם מ"ה הנ"ל עולה רפ"ח,
הם כל ניצוצי הנשמות שהיו בשעת מתן
תורה, כמספר ר"ת רופא חזולי ע"מו
ישראל לב, שהם צריכים רפואה בודאי -

דרוש ז

בעזה"י, שבועות [תקס"ב לפ"ק]

ויחי ב
ל
משה וג
י"ט ט"ז
וידעו כ
יום ויו
לאמור
לפרש
שנצטרך
לכם רו
ח' י"ב)
תורה ע
שלא יז
כולם יז
ורצונו,
הנבחר
שיהיה
עולם מ
וכדומה,
ספק; מ
הנפלאה
שהוכנה
אלא לו
הקמים

שיהיה עינו הקדוש ית"ש משגיח עלינו
ומראה לנו אוצרותיו מה שלא יאמינו
הרשעים שיהיה זה בחיק הבורא ית"ש,
והם אומרים כי כל הדבורים הם קול
נברא לשעה, כי אי אפשר לצייר הדבור
לבורא ית"ש, על כן כתיב לעתיד לבא
(שם מ' ה') וראו כל בשר דייקא,
בכשריותם יראו ויבינו בעצמם כי פי ה'
דבר ולא קול נברא.

והגבלת את העם סביב לאמור (שמות
י"ט י"ב). י"ל דהיינו הגבלה
גשמיות לבלי ילכו בגופם אל ההר,
ועדיין לא הוזהרו על ההגבלה רוחניות
מכלי יעיניו ויציצו יותר מהראוי. ולפע"ד
היינו דבשעת עליית משה רבינו ע"ה
ביום השלישי אמר לו הקב"ה רד העד
בעם פן יהרסו אל ה' לראות (שם פסוק
כ"א), זה הוא אוהרה אחרת] מההצצה
שכלית לחשוב מחשבות שאינם ראויים,
או אפילו ראיית עין ממש ע"ד ויחזו את
אלוקים (שם כ"ד י"א). ויש בזה רמז גם
כן, כי כתיב (שה"ש י' ה') הסבי עיניך
מנגדי שהם הרהבונני, כי רוב חבה שעל
ידי ראיית עין בעין הביאו רהב גדול,
ולכן ר"ת וס"ת ר"ד הע"ד בע"ם הם
אותיות רה"ב דר"ם, ואמצעי אותיות ב'
עינין ע"ד עי"ן בעי"ן (ישעי" נ"ב ח').

שתי אוהרות
הוזהרו לבל יעלו
בחר, אחת שלא
יעלו בגופם,
והשניה שלא
יציצו בשכלם.

משה חשב
שמוהאזרה
הראשונה נלמד
גם על הראיה
השכלית.

נחזור להנ"ל כי רצה הקב"ה להזהיר
מראיה, ועל כן השיב משה
רבינו ע"ה לא יוכל העם וגו' כי אתה
העדות בנו וגו', ר"ל כי זה מובן ממילא
ממה שהוזהרנו מהליכה הגשמיות.
ואולי משום כן אמר משה רבינו ע"ה
העדות בנו לאמור הגבל ההר וקדשתו,
ושינה מלשון הקב"ה ית"ש שאמר הגבל
העם, כי אמרו הראיה והעינין השכל הוא
ממשיך הדבר הנראה ממקומו אל העין
או אל השכל, ולכן בהגבלת הליכה
הגשמיות יאמר הגבל העם שלא יזו

ופירוש עינין בעינין נ"ל שניהם על דרך
הפלא, שיהיו עינינו הגשמיים
וראים מה שאי אפשר לצייר, וכן בהיפוך

לעתיד לבוא
נראה בעיני בשר
מה שאי אפשר
לצייר בשכל.

לב. עיין לעיל ספר"ע דרוש ב [ר"פ ב] ד"ה ואמר, ובמצויין שם.

מכון חתם סופר
מגזרת נוסף 1113
מכון חתם סופר

[רפ"ה ב']

ממקומם, ובהגבלה הרוחניות יאמר הגבל
 ההר שלא יביאו קדושת ההר אל עצמם
 בהבטה או בעיונם - והנה חזר הקב"ה
 והשיב לו לך רד ועלית אתה ואהרן עמך
 והכהנים והעם אל יהרסו לעלות, ר"ל
 כיון שאני מתיר מקצתו, להעלות אהרן
 עמך, יטעו שהותר גם להם העיון, על
 כן הוצרך להזהירם עוד הפעם.

וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בַהֲיִוֹת הַבּוֹקֵר וְגו'
וַיַּחֲרֹד כָּל הָעָם אֲשֶׁר בַּמִּתְּנָה, וַיּוֹצֵא
מֹשֶׁה וְגו' וַיִּתְּצֵבוּ בַתְּחִתִּית הַהָר (שמות
י"ט ט"ז). י"ל ע"ד חז"ל כי הלא הבינו
 וידעו כי אי אפשר שיגלה הי"ת בכל
 יום ויום לעיני כל ישראל לכל יחיד
 לאמור זה הדרך לך בו, וגם אי אפשר
 לפרש כל פרטי הדברים בכתב מבלי
 שנצטרך לתורה שבעל פה כי אכתוב
 לכם רובי תורתו כמו זר נחשבו (הושע
 ח' י"ב)^א, ולהיות כי לא אבו לקבל
 תורה שבעל פה (תנחומא נח ג'), ר"ל
 שלא יצטרכו לשום שוטר ומושל כי
 כולם יהיו שוים לידע דעת ה' וכוונתו
 ורצונו, על כן חשבו שעל ידי המעמד
 הנבחר הזה יגיעו כולם לנבואה, באופן
 שיהיה כל אחד מישראל מעתה ועד
 עולם מסילות בלבבם כישעיי ויחזקאל
 וכדומה, וידעו ויבינו ביאור הדברים בלי
 ספק, משא"כ עתה שבא להם המראה
 הנפלאה הזאת על דרך גס ומופת מבלי
 שהוכנה לנבואה, לא הועיל להם זאת
 אלא להאמין במשה רבינו ע"ה ובכל
 הקמים תחתיו מתלמידיו כדכתיב (שמות

ישראל חשבו
 שבקבלת התורה
 יזכו כולם
 לנבואה והיו
 שוים בדרגתם.

משה חשב
 שמהאזהרה
 הראשונה נלמד
 גם על הראיה
 השכלית.

י"ט ט') וגם כך יאמינו לעולם ילקוט רמז
 רע"ו), והיינו תורה שבעל פה, וזה הוא
 היפוך כוונתם.

עַל כֵּן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּבוֹא קוֹלוֹת
וּבְרָקִים, וּבִנְפֶשֶׁם לֹא הִרְגִישׁוּ שׁוֹם
הַכְּנֵה לְנִבְוָאָה, אֲדַרְבָּא נִבְהִלוּ וְנַחְפוּזוּ
מִפְּנֵי הַקּוֹלוֹת הַהֵמָּה, עַל כֵּן וַיַּחֲרֹד כָּל
הָעָם אֲשֶׁר בַּמִּתְּנָה, ר"ל שֶׁהָיוּ בַּמִּתְּנָה בְּלִי
הַכְּנֵה, כְּמוֹ שֶׁמִּפְּרָשִׁים עַל אֵלֶּדֶד וּמִדַּד
מִתְּנַבְאִים בַּמִּתְּנָה (כַּמְדָּבָר י"א כ"ז), שֶׁר"ל
בְּלִי הַכְּנֵה הִרְאוּ לְנִבְוָאָה, ה"נ חָרְדוּ עַל
שֶׁהָיוּ עִם בְּעֵלְמָא וּבַמִּתְּנָה בְּלִי הַכְּנֵה,
וְעַל כֵּן וַיּוֹצֵא אוֹתָם מִשָּׁה בְּעַל כְּרַחֵם
שֶׁלֹּא בְּרִצּוֹנָם, וְעַל כֵּן וַיִּתְּצֵבוּ בַתְּחִתִּית
הַהָר, לְשׁוֹן נִצִּים נִצְבִּים (כַּנְדָּרִים ס"ד ע"ב),
כִּי הִתְלוֹנְנוּ עַל זֶה לֵהִיוֹתָם רַק בַּתְּחִתִּית
מִדְּרַגַּת הַהָר.

ישראל נבהלו
 מהקולות וברקים
 מפני שלא
 הייתה להם הכנה
 לקבלת הנבואה.

התורה לא ניתנה
 ליחידים אלא
 לכלל ישראל.

וַעֲשִׂיתָ חַג שְׁבוּעוֹת וְגו', וּשְׁמַחַת לִפְנֵי
ה' אֱלוֹקֶיךָ אַתָּה וּבִנְךָ וְגו'
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלוֹקֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ
שֵׁם, וּזְכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וּשְׁמַרְתָּ
וַעֲשִׂיתָ אֶת הַחֻקִּים הָאֵלֶּה (דְּבָרִים ט"ז
י"ב). י"ש לְפָרֵשׁ בַּהֲקָדִים מֵה שְׁאֵמְרוּ
חֲז"ל (נְדָרִים פ"א ע"א) דָּבָר זֶה שְׁאֵלוֹ
לְחַכְמָה וְנִבְוָאָה עַל מֵה אֲבָדָה הָאָרֶץ,
וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזוֹבֵם אֶת תּוֹרָתִי אֲשֶׁר נִתְּנִי
לְפָנֵיהֶם (יִרְמִי' ט' י"ב), מֵאִי הִיא אִמֵּר רַב
יְהוּדָה אִמֵּר רַב שֶׁלֹּא בְּרַכּוֹ בַתּוֹרָה תַּחְלָה.
כִּי נ"ל הַכוּוֹנָה כִּי לֹא נִיתְּנָה הַתּוֹרָה
לְיַחֲדִידִים כִּי אִם לְכָלְלוֹת יִשְׂרָאֵל, חֲלַבְנָה
בַּהֲדִי בּוֹסְמִין דּוֹקָא (כַּכְרִיתוֹת ו' ע"ב),
בְּאוֹפֵן שִׁיחִיה לְכָל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל חֲלָקוּ

א. עיין גיטין ס' ע"ב. (שער יוסף).
 ב. לשוה"כ תהלים פ"ד ו'.
 ג. ראה מש"כ מרן בשו"ת
 ת"ז ס' ע"ד ד"ה אבל נפל.

וּפְרָשׁוּ עֲלָיו בְּגַד אֲרָגְמָן יָד וְנָתַנּוּ
עָלָיו אֶת־כָּל־כְּלָיו אֲשֶׁר יִשְׁרְתּוּ עָלָיו
בָּהֶם אֶת־הַמַּחְתָּת אֶת־הַמְּזֻלְגָת וְאֶת־
הַיַּעֲיִים וְאֶת־הַמְּזֻרְקָת כָּל כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ
וּפְרָשׁוּ עֲלָיו כְּסוּי עֹזר תַּחַשׁ וְשָׂמוּ
בְּדָוָו: ^{טו} וְכִלְיָה אֶתְרֹן וּבְנָיו לְכַסֹּת אֶת־
הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ בַּנְּסֻעַ
הַמַּחְתָּה וְאֶתְרֵיכֶן יָבֹאוּ בְנֵי־קֹהֶת
לְשֹׂאת וְלֹא־יִגְעוּ אֱלֹה־הַקֹּדֶשׁ וּמִתּוֹ
אֱלֹה מִשָּׂא בְנֵי־קֹהֶת בְּאַהֲל מוֹעֵד: ^ל
^{טז} וּפְקֻדֹת אֱלֻעֶזֶר | בֶּן־אֶתְרֹן הַכֹּהֵן שֹׁמֵן

וּפְרָסוּן עֲלוֹהֵי קְבוּשׁ אֲרָגְמָן:
יד וְיִתְּנוּן עֲלוֹהֵי יָת כָּל מְנוּהֵי דִי
יִשְׁמִשׁוּן עֲלוֹהֵי בְהוֹן יָת מַחְתָּתָא
וְיָת צְנֻרִיתָא וְיָת מְגֻרֻפִיתָא וְיָת
מְזֻרְקָא כָּל מְנֵי מְדָבְחָא וּפְרָסוּן
עֲלוֹהֵי חוּפָאָה דְמִשְׁךְ סַסְגוּנָא
וְיִשׁוּן אֲרִיחֻהֵי: ^{טו} וְיִשְׁיֻצֵי אֶתְרֹן
וּבְגוּהֵי לְכַסָּאָה יָת קוּדְשָׁא וְיָת
כָּל מְנֵי קוּדְשָׁא בְּמִטְל מִשְׁרִיתָא
וּבְתֵר כֶּן יַעֲלוּן בְּנֵי קֹהֶת לְמִטְל
וְלֹא יִקְרְבוּן לְקוּדְשָׁא וְלֹא יִמּוּתוּן
אֲלֵין מִטְל בְּנֵי קֹהֶת בְּמִשְׁפָּן
זְמָנָא: ^{טז} וְדִי מְסִיר לְאַלְעֶזֶר בֶּר
אֶתְרֹן בְּהֵנָּא מִשְׁחָא דְאַנְהֻרֻתָא

אֲנִהֻרֵי וְיָת
יִתְהָא וְיָת
מְנֵי מִשְׁחָא
וְיִתְּנוּן יָתָה
מִשְׁחָא דְמִשְׁךְ
יִתְהָא: יא וְעַל
קְרָסוּן לְבוּשׁ
בְּחוּפָאָה
וְיִשׁוּן יָת
יָת כָּל מְנֵי
אֲשׁוּן בְּהוֹן
בוּשׁ תְּכֵלֵא
מִשְׁחָא דְמִשְׁךְ
לְ אֲרִיחָא:
א דְמְדָבְחָא

לקט בהיר

רש"י

טו) פי' צלוצת ארץ, כן הוא בגמ', ואמר בשעת המסעות
פי' אפילו כשהיו נוסעים היה נשאר שם ולא הלך לו,
ואעפ"כ לא שרף את הנגד מפני הפסכתו שעליו (ג"א),
והרא"ם ז"ל כתב שדוקא בשעת המסעות היה נראה וניכר
זורתו כארי שלא היה שם שום דבר שהלא דשנו את המזבח,
משא"כ בשעת המנייה שהיה שם עלים ואש הדיוט ודשן
אפשר שלא היה ניכר: טז) כופין עליו פסכתו, סיר של
נחשת לכסומו (רש"י עירובין ק"ד:): יז) פי' בכל בקר
כשבא למרום הדשן והיה צריך למרום דוקא מפנימיותו של
המערכה, היה מוחה ומפנה מזבחן חמיכות עלים וצפר
וגחלים וגם דשן עד שמגיע לתוכו, וצפ' חרומה (כ"ז ג')
פירש"י שהמחנות היו צריכים לשאת זהם גחלת למזבח
הפנימי עיי"ש, ואלו ואלו דברי חלקים חיים: יח) פי'
מכה בהן וגם מהפך בהן כן פירש"י צפ' חרומה: יט)
והן כמין כסוי קדרה של מחכת דק (פי' בשפמיו) ולו בית
יד (רש"י: ב) הכתוב מחלק את משא בני קהת לבי'
סוגים, חד קרא אותו קדש, ומד כלי הקדש, ודעת רבינו לחלקם באופן זה שהארץ והמזבחות הם קדש עצמו וכל השאר הם
כלי הקדש, הגם שרבותיהו במדרש רבה אמרו באופן אחר, ואולי מדרש אחר ראה בצורה זו (מ"ל): כא) פי' מכלל לאו
אמה שומע הן, שהכתוב מדבר בלשון יפה ונאה שאם לא יגעו לא ימותו, שמינת, ולא"ו מושך אחר עמו, וכאילו אמר ב'
פעמים ולא, ולא יגעו אל הקדש ולא ומתו, וכן הוא בפסוק כ' ולא יבאו לראות וגו' ולא ומתו, ומה שאמר מיטה בידי שמים
עיי' צפ' אמור כ"ב ט' באריות: כב) זה לשון הירושלמי (וכן הוא בצמד"ר) שמן המאור בימינו וקטורת הקמים בשמאלו
ומנחת החמיד של יום תלויה צורעו שמן המשחה וכו' כמין ללויתים קטנה היה לו באפונדתו עכ"ל, ובמס' שבת (צב"ל) דף
ל"ב בשמנה כתב רש"י דבר זה באופן אחר קצת וז"ל ובשם רבינו יתקן בר יהודה מלאחי שאמר בשם רב האי שפרש

וּפְרָשׁוּ עֲלָיו בְּגַד אֲרָגְמָן. ואש שירדה מן השמים
רבוצה תחת הבגד (כארי"ט) (יומא כ"א:) בשעת
המסעות ואינו שורפתו שהיו כופין עליו
פסכתו"ט של נחשת (במד"ק: יד) המחלת. שזכן
חותין גחלים לתרומת הדשן" עשויות* כמין מחבת
שאין לה אלא שלש מחילות, ומלפניה שואבת את
הגחלים: המזלגת. לנוריות (אונק) של נחשת, שזכן
מכין בצברים שעל המזבח להפכין" כדי שיחטכלו*
יפה ומחר: יעים. הם מגרפות (אונק) וצלע"ז*
ווידו"ל וכן של נחשת, וזכן מכדין את הדשן מעל
המזבח"ט: טו) לכסת את הקדש. הארץ
והמזבח* ט: ואת כל כלי הקדש. המנורה וכלי
שרת: ומתו. שאם יגעו חייבים מיתה"א) בידי שמים:
טו) ופקדת אלעזר. שהוא ממונה עליהם לשאת
אותם"ב) שמן (המאור) וקטרת (הסמים) ושמן
ש"י עשויה - העשויה - עשיון. שיחטכלו. שקורין. והמזבחות.

ה את הפתילה
קטנה ושוליה
זה לפניו אלא
גיבון: גרתיה.
גילוח"ט: (י) אל
(יב) את כל
בקדש. בתוך
זורת שמשרתין
את המזבח.
ה הדשן מעליו:
התחש אשר על גג
יש לה מוך, אבל
רק להגן ולמכסה
ה דכתיב בהו וקטו
קדש בשו"א, אבל
לקטורת כגון כף
גיבון, ובש"ח כתב
ד"ר ברש"י שצריך
כן יש כמה חביות

הַמָּאוֹר וְקִטְרֵת הַסַּמִּים וּמִנְחַת
 הַתָּמִיד וְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה פְּקֻדֹת כָּל־
 הַמִּשְׁכָּן וְכָל־אֲשֶׁר־בּוֹ בְּקִדְשׁ וּבְכֻלָּיו: פ
 74 מַפְטִיר י' וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן
 לֵאמֹר: י' אֶל־תְּבָרִיתוֹ אֶת־שֵׁבֶט
 מִשְׁפַּחַת הַקֹּהֲלִי מִתּוֹךְ הַלְוִיִּם:
 י' וְזֹאת | עֲשׂוּ לָהֶם וְחָיו וְלֹא יָמָתוּ:

וּקְטֹרֶת בּוֹסְמֵיָא וּמִנְחַתָּא תְּדִירָא
 וּמִשְׁחָא דְרִבְבוּתָא מִטְרַת בְּרָא
 מִשְׁכָּנָא וְכָל דִּי בַּהּ בְּקִדְשָׁא
 וּבְכֻלָּיו: י' וּמִלִּי י' עִם מֹשֶׁה
 וְעִם אַהֲרֹן לְמִימְרֵי: י' לָא תִשְׁיָצוּן
 י' שְׁבֵטָא וְרַעַת קָהַת מִגּוֹ לְוָאִי:
 י' וְדָא עֲבִירוּ לְהוֹן וְיַחֲיוּ וְלָא
 יָמוּתוּן בְּמִקְרָבְהוֹן קִדְשׁ

רש"י

לקט בהיר

המשחה ומנחת התמיד (במד"ר - ירושלמי שבת פ"י ה"ג)
 עליו מוטל לזווח ולזרו ולהקריב צעת חנייתן: פקדת
 כל המשכן. ועוד היה ממונה^(כ) על משא בני קהת
 לזווח חיש (חיש) על עבודתו ועל משא, והוא המשכן
 וכל אשר בו כל הסדורים* למעלה צפרשה זו
 (במד"ר). אבל משא בני גרשון ומררי שאינה מקדש
 הקדשים על פי איחמור היה, כמו שכתוב צפרשה
 נשא: (יח) אל תבדיתו. אל תגרמוי^(כ) להם שימותו

שנינו נוסחאות האמורים.

בהש"ס ירושלמי וכו' שמן אחד (שמן המאור) ושמן
 אחד (שמן המשחה) בשמאל, והקטורת צחיקו והצניחין
 בכתף עכ"ל, והרמזין ז"ל ספר בפשיטות שירושלמי זה הוא
 מקור רש"י כאן ותמה על זה ואמר שיהיה זה משא גדול כי
 הקטורת שס"ה מנה ומשה רבינו לא פטמה לחלאין (פי'
 הגם שכשר דיעבד כשלא עשה והכין הקטורת לכל השנה
 ביתד שהוא שס"ה מנה, עכ"ו ודאי שמרע"ה לא עשה דבר
 דיעבד אלא מנה מן המוצר), ושמן המאור לשנה שלימה
 רב מאוד קפ"ג לוגין ומנחת התמיד לא ידענו לכמה ימים

ישא ממנה אבל היה אלעזר חזק ואמין כיעקב דבינו וכן משה רבינו ואהרן אחיו וקווי ה' יחליפו כח עכ"ל, והרא"ם ז"ל
 הקשה ע"ו היאך יכולנו לומר שרש"י כיוון לירושלמי זו הלא מסיק בסוף דבריו „עליו מוטל לזווח ולזרו“ זה מורה שאינו
 נושא אותם אלא מנה ומזרז לאחרים, לזה פירש הוא ז"ל שגריך לחלק ולהפסיק אחר שמן המשחה, וצ' דברים אמר רבינו,
 השמן למאור ושמן המשחה והקטורת ג' דברים אלו נשא אלעזר בעצמו, ואח"כ אמר שדבר הרביעי המוזכר בכתוב והוא
 מנחת התמיד אין כוונת הכתוב שאלעזר יהיה נושא, שהלא בשעת הנסיעה שאין כאן מוצח ואין כאן עולת התמיד אין כאן
 גם מנחת התמיד, אלא קולת יש כאן ושמן לזורך המנחה, וסולת מאן דכר שמייה, אלא כוונת הכתוב באומרו שפקודת אלעזר
 יהיה מנחת התמיד שבעת החנייה הוא יהיה זה שמוטל עליו כל העול של מנחת התמיד ככל ענינו, ויש להביא ראיה על זה
 שרש"י אמר עוד „ולהקריב“ ואין לשון זה שייך לכל הני רק למנחה, עוד יש להביא ראיה לדברי הרא"ם ז"ל שרש"י משנה
 הסדר (כן הוא בכל ספרים מדוייקים ועתיקים), שבכתוב מנחת התמיד היא השלישי לא האחרון ורש"י עושה אותה אחרון,
 ואפשר להרחיב ולהוסיף על דעת הרא"ם ז"ל, שאם ימצא לפעמים שהפרישו סולת למנחת התמיד או לחציתו כהן גדול, ולא
 הספיקו להקריבו עד שנסע המנחה, אה"כ שאלעזר היה נושא, ובה משחעי הירושלמי כמה שאמר ומנחת התמיד „של יוס“
 (ואין טענה שנפסל צינא שאם אין כאן מחילות אין כאן יוצא והראיה שלחם הפנים נפסל צינא ואעפ"כ היה הולך עם
 המנחה על השלחן), וגם רבינו יודה בזה, אלא שלפי דעתו הרחבה עיקר הכתוב לא על זה בא (בד"א): (בג) כלומר חסר
 וא"ו, שאין זה פירוש על הרישא, שאין ד' דברים אלו כל המשכן, אלא דבר נוסף הוא, שחזק מד' דברים אלו שהיו פקודת
 עצמו היה עליו גם פקודת כל המשכן לאחרים, ולאו דוקא כל המשכן, אלא כל הקודש צמשכן, וכמו שגמר אומר הכתוב
 „בקדש“ וכליו (מהרד"ו): (בד) אבל לא עלה על הדעת שהם בעצמם יכרמו, גם משפט הפת"ח תחת החי"ו להראות

אור החיים

י"ט. וזאת עשו וגו' (פירוש המשכה הוא שלא

יבדלו בני והשנו ובני מרוב:

קודשין א
 יתהון גבו
 וקמוליה:
 בך מכסן

(יוב"ט): (כ) 1
 כשמכניסין
 שפירשתו*
 וקפו אחו 3

שנינו נוסחאות

יהיו בני קו
 חיצה עבזו
 שוגגים בדו
 איש יגו' ונ
 ושמו אותי
 לראותי^(כ) כ
 את הקודש,
 אחד מקומי
 עד שיאמר
 פלוני לישא

ומה זה העשי
 אלא ודאי טעו
 ח' עב

א וְהָיָה

במקום

אונקלוס

במדבר ד במדבר לב

בְּנֵשְׁתֶּם אֶת־קִדְשׁ תִּקְדְּשִׁים אֶהְרֶן
וּבְנָיו יִבְאוּ וְשָׂמוּ אוֹתָם אִישׁ אִישׁ עַל־
עִבְדָּתוֹ וְאֶל־מִשְׁאָו: ב וְלֹא־יָבֹאוּ
לְרֹאוֹת כְּבָלַע אֶת־הַקִּדְשׁ וּמָתוּ: פפפ

קודש'א אהרן ובנותי יעלון וימנון
יתהון גבר גבר על פקדונה
וקמטויה: כ וקא יעלון קמחוי
כד מבסן ית מני קודשא וקא
מותון: פפפ

תדירא
דת פק
פקודשא
משנה
תשיצון
גנו קואי:
חון וקא
פקדש

לקט בהיר

רש"י

שהוא פועל יוצא לשלישי ה' הגורם הכרימה, ב' דבר שעושה פעולת הכרימה, ג' מי שנכרת, והוא על משקל תשמעו שפירושו להשמיע על ידי דבר מה את השומע, אבל אם היה זאת פועל יוצא לשני שאתם בעצמכם אל תכרימו היל"ל תקלחו על משקל תשמעו (מ"ד): כה' ורק אח"כ יבאו בני קהת לשאת אותם:

(וי"ט): (כ) ולא יבאו לראות כבלע את הקדש. (כשמכניסים את הכלי) לתוך נרחק* שלו, כמו שפירשתי* למעלה בפרשה זו, ופרשו עליו בגד פלוני וכסו אותו במכסה פלוני(ה) ובלוע שלו הוא* כסויו (אונק'): חסלת פרשת במדבר

חסלת פרשת במדבר

שינוי נוסחאות • רתיקו • שמפוש • שפירש • זהו

סיימתי פרשת במדבר סיני - כי חלצת מדחי רגלי

ה"ה פ"ו ה"ג
תן: פקדת
בני קהת
ואל המשכן
בפרשה זו
ינה מקדש
וב בפרשת
הם שימוחו

אור החיים

אותם, ולא תמלא במזות בני גרשון הגם שאמר הכתוב על פי אהרן ובניו תהיה כל עבודת וגו' לא אמר ושמו וגו':
ורחיו ולא ימותו(י) פירוש כי בהתעסקם בארון שבו התורה שהוא מקור החיים יאריכו ימים, ולחשש ההיזק שיכול להיות מהנגיעה והכרואת זו אמר ולא ימותו:
חסלת פרשת במדבר

יהיו בני קהת ברשות עלמון ללאת כחפצם, שאז לך חיבת עבודת הקודש הכל רצוה לעבוד ונמלאו שוגגים בדבר, אלא ישימו אותם אהרן ובניו איש איש וגו' ובזה כל אחד מכיר מקומו, והוא אומרו ושמו אותם איש וגו', והוא אומרו ולא יבואו לראות(י) פירוש כדי שלא יבואו לידי ראייה כבלע את הקודש, ופירוש ושמו הוא שלא יועיל בהכרת כל אחד מקומו לבד(י) אלא לא יכנס לשים ידו לשאת עד שיאמר לו אהרן ובניו פלוני שים ידך במקום פלוני לישא וכן על זה הדרך, והוא אומרו ושמו

הרא"ם ז"ל
מורה שאינו
אמר רבינו,
ככתוב והוא
ממד אין כאן
קודת אלעזר
ראיה על זה
פרש"י משנה
אותה אחרון,
הוא גדול, ולא
ליד "של יוס"
היה הולך עם
כלומר חסר
שהיו פקודת
אומר הכתוב
מ"ו להראות

אור בהיר

ומה זה העשייה לבני קהת יותר מנשאר. (סד) שהוא כפל לשון שפשיעא שלא ישימו אותם אהרן ובניו אלא אחר שנחטפו הכלים, אלא ודאי עעם הוא על האמור למה ושמו כדי וכו'. (סד) כמו שהיה אלל בני גרשון ומררי שנפעם ראשונה יחדו אהרן ובניו לכל אי עבודתו ודי וכשכאו ליקע נעל מעמנו ונסע. (סו) בא לתרן הכפל, שלא די שלא ימותו אלא גם יקבלו חיות.

הפטרת במדבר

בחר עשר בהושע פרק ב

וְהָיָה מִסְפָּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמָּד וְלֹא יִסְפָּר וְהָיָה
בְּמִקְוֵים אֲשֶׁר־יֹאמַר לָהֶם לֹא־עָמִי אַתֶּם יֹאמַר לָהֶם בְּנֵי אֱלֹהִים: ב וְנִקְבְּצוּ

זה הוא שלא

ע"פ אהרן ובניו

הקצ"ה מגזיבו. ולזה פתח הכתוב ואמר נשא את ראש בני גרשון ג"ס ה"ס, דאף בני גרשון הנמנין באחרונה יש להם נשיאות ראש לפני הקצ"ה, ומעלתם שגבה כמו בני קהת שנמנו בחילה, כי מאחר שהם ממעטים את עצמם הקצ"ה חושק בהם ומנשאם, ועל זה ממשך ואומר לבי"ת אבות"ם למשפחותם, פי' מדת ענוה כלזו מורשה היא צדיהם מצית אבותם למשפחותם, כי האבות הקדושים השרישו מדה זו בצניהם אחריהם לדורותיהם עד עולם.

ועל זה הסמיך הזכ"ק ודרש צענין מעלת מדת הענוה, אשרי אדם לא יחשוב ה' לו עון ואין צרותו רמיה, והכוונה על פי מה דאיתא בזכ"ק (חזריע דף מח.) כי האדם נקרא בארבע שמות, אדם, איש, אנוש, גבר, ואדם הוא הראש וראשון לכולם וגבוה במדריגה מהם. ואיתא בגמרא (יומא פו:) דעון היינו מזיד. וזהו ציור הכתוב אשרי אדם"ם לא יחשוב ה' לו עון, פי' אשרי למי שהוא במדריגה גבוהה בצחינת אדם, ועם כל זה לא יחשוב ה' לו עון שהוא מזיד, אלא אף זדונות נחשב לו כשגגות, ועם הדבר משום ואין צרותו רמיה, רומז על הגארה המכונה בדברי חז"ל גסות הרוח, והיינו שאינו מתגאה ומתנשא ברמות רוחו לומר שהוא חלמיד חכם, ועל כן צמדה שאדם מודד מודדין לו ודין אותו למעלה גם כן כדון עם הארץ וזון נחשב לו כשוגג.

*

ב עוד יתבאר מאמר הכתוב, נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם. ויש להבין הכוונה באומרו גם הם, גם למה שינה את עטמו לומר לבית אבותם למשפחותם ובשאר שבטים נאמר קודם למשפחותם ואחר כך לבית אבותם.

ויתבאר בהקדם מה שכתב החסיד הקדוש מהר"י יעצ"ץ זללה"ה בספרו אור החיים (פ"ג) מה שענינו ראו בגזירת ספרד, שכל אחת החוקרים שעמדו על האמונה מדרך החקירה, המירו את כבודם ציוס זעם, והנשים וקלי הדעת אשר אמונתם היתה רק בקבלה מאבותיהם בלבד, קדשו את השם הנכבד והגורא השם ינקום דמם צמברה, ולכוונה זו נאמר (דברים ו ד) שמ"ע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, חילו אמר ראה, היינו מפרשים על החקירה השכלית, עכשיו שנאמר שמע היא השמיטה והקבלה מן האבות, עכ"ד.

ובכתב מרן החתם סופר צדרשותיו (לחג השבועות עמוד רפה) כי מטעם זה הוזכרו ישראל בשעת קבלת התורה על מלוא הגבלה שחי פעמים, כי מקודם נאמר (שמות יט יב) והגבלת את העם סביב לאמר, היינו הגבלה גשמית כפשוטו לכל ילכו בגופם אל ההר, ושבו אחר כך נאמר (שמות יט כא) ויאמר ה' אל משה רד העד צעם פן יהרסו אל ה' לראו"ת, והוא הגבלה רוחנית, לכל ילכו צעין שכלם צעין וחקירה, עכ"ד.

ובדרך זה יש לפרש מאמר הכתוב הנאמר בצני קהת למעלה. בסוף הפרשה (במדבר ד כ) ולא יצאו לראות כבלע את הקודש ומחו, דלכאורה פסוק זה מיותר שהרי כבר נאמר צפסוקים שלפניהם ולא יגעו אל הקודש ומחו, אמנם י"ל כי מקודם הזהיר הכתוב על הגבלה גשמית כפשוטו ולא יגעו אל הקודש ומחו, ושבו אחר כך צא הכתוב להזהיר על הגבלה רוחנית ולא יצאו לראו"ת כבלע את הקודש, פי' לכל יהרסו לעלות אל הקודש לעסוק בראיה וחקירה שכלית בדברים כאלו שצריך להיות מובלע ומכוסה, אלא יתאזרו באמונה פשוטה המקובלת צדיהם מאבותיהם מדור דור.

ברוך ה' אלהינו ש"ס אבות צדיקים

מוכיח ממנו דכתיב אחר כך ועשׂי לי מקדש, היינו שישתדלו גם צמעשה, וכיינו דחניא גדולה מלאכה שאף הקצ"ה לא השרה שכינתו על ישראל עד שעשו מלאכה, כי בכל דבר קדוש צריך אגר שלים וגם עירחא דגופא, ועל זה שפיר מצינא ראיח מן הפסוק ועשו לי מקדש, עכ"ד.

ועל פי זה יש לבאר מה ששינוי צמם' אבות (פ"א מ"ו) יהושע בן פרחיה אומר, עשה לך רב וקנה לך חצר. ודקדקו המפרשים בצניחו את טעמו לומר מקודם לשון עשה, ושוב אחר כן אמר לשון וקנה. אך לדרכינו צא החנא ללמדיו דבר גדול, כי אי אפשר לו לאדם להשיג רוח קודשא בחורה ובחכמה, אלא אם כן יעסוק בשמים הן בעירחא דגופא והן באגר שלים, ולזה אמר עש"ה לך רב, שהוא ענין עירחא דגופא לעסוק באשתדלותא סגי למנחא רב הגון לקבל חורה מפיו, וקנ"ה לך חצר, הוא ענין אגר שלים להוליא מממונו בשביל לימוד החורה, ואז יוכל וילליח באמרת ה' לרופא.

והגהה כי כן מצינו אצל הכהנים הלויים אשר צם בחר ה' לשרתו ולבדך בשמו, ובכח עצודתם הקדושה השרה הקצ"ה את זו שכינתו בחוך בני ישראל, ועל כן הולירו לעסוק בשחי אלה, הן בעירחא דגופא לעבוד ולמשא, והן בעירחא דממונא שלא קצלו חלק ונחלה בארץ וגם לא נעלו חלק בציוה, ובזה ויחרו על ממונם ורכושם, וכמו שדרשו בספרי (פ' שופטים) לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל, חלק זו ציוה, ונחלה זו נחלת הארץ. ועל ידי שעסקו בעבודת הקודש באשתדלותא סגי ובאגר שלים זכו להמשיך רוח קודשא ושרחא שכינה צמעשי ידיהם.

ולזה צא הרמו צפרשת עצודת הלויים, נשא את ראש בני גרשון גם הם, כי מצואר בספרי הקודש שצני קהת טועני הארון רומזים על בני עליה העוסקים בחורה ועבודה, ובני

ועל זה הסמיך הכתוב ואמר נשא את ראש בני גרשון ג"ס ה"ס, היינו שאף הם נלטוו באזהרה כמו בני קהת לצל יהרסו לעלות אל הקודש לעסוק צדרך החקירה, ובגשתם אל עצודת הקודש לעמוד לשרת לפני ה' יהיו גם הם אוחזים באמונה פשוטה באלהי עולם ולא יצואו לראות כבלע את הקודש צראיח שכלית, ולזה גמר אומר לצי"ת אבות"ם למשפחותם, היינו שתהא עצודתם כפי המקובל מציח אבותם לדורותם באמונה פשוטה ולא זולת.

*

ג עוד לאלה מילין לפרש הכתוב נשא את ראש בני גרשון גם הם לציח אבותם למשפחותם. וראוי להבין כוונת אומרם גם הם, גם לבאר הכוונה צסיום הפסוק לציח אבותם למשפחותם.

ב) במדרש רבה (פ"ו ס"א) נשא את ראש בני גרשון, ה"ד (משלי ג עו) יקרה היא מפנינים וכל חפניך לא ישוו צה. וצריך ציאר.

וי"ץ על פי דברי אהמו"ר זללה"ה צעני חיים (ח"צ פ' תרומה) לפרש מאמרם (אבות דרבי נתן פי"א מ"א) גדולה מלאכה שאף הקצ"ה לא השרה שכינתו על ישראל עד שעשו מלאכה, שנאמר (שמות כה ח) ועשו לי מקדש ושכנתי בחוכם. והענין על פי מה דאיחא צוה"ק (תרומה דף קכח.) רוח מסאבא איבו אודמן חדיר צמגנא וצריקנייא ואודבן צלא אגרא, ורוח קודשא לאו הכי, אלא באגר שלים ובאשתדלותא רב סגי וצרעותא דלציה ונפשיה, ועל דא כתיב ויקחו לי תרומה, עיי"ש. ומצואר מדברי הזוכר דרוח קודשא אשתכח רק באגר שלים וגם בעירחא דגופא, ולכאורה מפסוק ויקחו לי תרומה אינו מוכח רק ענין אגר שלים, ומלליה דצריך לערוח גם בגופו, אך י"ל שהזוכר